

**T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYALLEŞME
TAKTİKLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
BELİRLENMESİ**

Fatma TİRYAKİ

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Said AKAR

**MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ
ANABİLİM DALI**

ERZİNCAN

2022

Her Hakkı Saklıdır.

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYALLEŞME TAKTİKLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN BELİRLENMESİ

Fatma TİRYAKİ

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Matematik ve Fen Bilimleri Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Sait AKAR

Bu çalışmada öğretmen adaylarının sosyalleşme taktiklerinin farklı değişkenler açısından belirlenmesi incelenmiştir. Araştırma Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan bir üniversitenin eğitim fakültesinde öğrenim gören 1026 öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Bu öğretmen adayları Fen Bilimleri öğretmenliği (38), İlköğretim Matematik öğretmenliği (117), Sınıf öğretmenliği (116), Okul Öncesi öğretmenliği (128), Türkçe öğretmenliği (109), Sosyal Bilgisi öğretmenliği (140), Müzik öğretmenliği (75), Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik öğretmenliği (114), Resim öğretmenliği (69) ve Beden Eğitimi öğretmenliği (120) gruplarından oluşmaktadır. Araştırmada; veri toplama aracı olarak Özkan (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan “Sosyalleşme Taktikleri Ölçeği (STÖ)” kullanılmıştır. STÖ eğitsel, araçsal, sosyal, entelektüel ve politik taktikleri olmak üzere beş alt boyuttan oluşmakta ve toplam 24 madde içermektedir. Özkan’ın ölçeğin güvenirliğini belirlemeye yönelik yapmış olduğu analiz sonucunda eğitsel taktikler faktörü için Cronbach’s Alpha katsayısı .76; araçsal taktikler faktörü için .62; sosyal taktikler faktörü için .67; entelektüel taktikler faktörü için .72 ve politik taktikler faktörü için .76 olarak belirlenmiştir. Ölçekten elde edilen verilerin analizinde bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyet, bölüm, yaş ve sosyal medya kullanım süresinin öğretmen adaylarının sosyalleşme taktiklerinin farklı değişken puanlarına etkisi olduğu tespit edilmiştir.

2022, 76 Sayfa

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayları, Sosyalleşme, Sosyalleşme Taktikleri

ABSTRACT

Master Thesis

DETERMINING THE SOCIALIZATION TACTICS OF TEACHER CANDIDATES IN ACCORDANCE WITH DIFFERENT VARIABLES

Fatma TİRYAKİ

Erzincan Binali Yıldırım University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Mathematics and Science Education

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Muhammed Said AKAR

In this study, the determination of the socialization tactics of teacher candidates in terms of different variables was examined. The research was carried out with 1026 teacher candidates studying at the education faculty of a university in the Eastern Anatolia Region. These teacher candidates are Science teacher (38), Elementary Mathematics teacher (117), Classroom teacher (116), Preschool teacher (128), Turkish teacher (109), Social Studies teacher (140), Music teacher (75), Psychological It consists of Counseling and Guidance teacher (114), Art teacher (69) and Physical Education teacher (120) groups. The research is in the nature of descriptive research and scanning model was used. In the research; “Socialization Tactics Scale (SBL)”, which was adapted into Turkish by Özkan (2011), was used as a data collection tool. CSO consists of five sub-dimensions as educational, instrumental, social, intellectual and political tactics and includes a total of 24 items. As a result of Özkan's analysis to determine the reliability of the scale, Cronbach's Alpha coefficient for the educational tactics factor was .76; .62 for instrumental tactics factor; .67 for the social tactics factor; .72 for the intellectual tactics factor and .76 for the political tactics factor. Independent sample t-test and one-way analysis of variance were used in the analysis of the data obtained from the scale. As a result of the research, it was determined that gender, department, age levels and the duration of social media use had an effect on the different variable scores of the socialization tactics of the teacher candidates.

2022, 76 Pages

Keywords: Teacher Candidates, Socialization, Socialization Tactics

TEŞEKKÜR

Gerek tez çalışması sürecimde gerekse de lisans eğitimim süresince her türlü konuda desteğini benden esirgemeyen ve tezimde büyük emeği olan, danışman hocam Dr. Öğrt. Üyesi Muhammed Said AKAR’a sonsuz minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarım boyunca desteklerini eksik etmeyen çalışma arkadaşım Filiz AYDIN’a ve BİLGİÇ ailesine çok teşekkür ederim.

Bugünlere gelmemde büyük emeği olan haklarını ödeyemeyeceğim anne ve babama; sevinçleri ve hüznüleri beraber paylaştığımız kardeşlerime çok teşekkür ederim.

Fatma TİRYAKİ

Temmuz, 2022

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	vi
SİMGELER ve KISALTMALAR.....	viii
1. GİRİŞ.....	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ.....	5
3. KURAMSAL TEMELLER.....	12
3.1. Sosyalleşme Kavramı	12
3.2. Sosyalleşme Şartları	15
3.3. Sosyalleşme Süreci	17
3.4. Sosyalleşmeyi Etkileyen Faktörler:	19
3.4.1. Aile	19
3.4.2. Kültür	20
3.4.3. Eğitim (Okul)	21
3.4.4. Akran grupları.....	21
3.4.5. Toplumsal çevre.....	22
3.4.6. Kitle iletişim araçları.....	23
3.5. Sosyalleşme Sürecinin Özellikleri.....	23
3.6. Sosyalleşme Taktikleri.....	25
4. MATERYAL ve YÖNTEM	29
4.1. Araştırma Yöntemi	29
4.2. Araştırma Grubu.....	29
4.3. Kullanılan Ölçekler.....	29
4.4. İstatistiksel Analiz	30
5. BULGULAR.....	33
5.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular	33
5.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular	34
5.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular	38

5.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular	40
5.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular	43
5.6. Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular	45
5.7. Yedinci Alt Probleme Ait Bulgular	48
5.8. Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgular	50
5.9. Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgular	53
6. SONUÇ ve TARTIŞMA	56
7. ÖNERİLER	61
KAYNAKLAR	63
EKLER	72
Ek-1. İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Kararı	73
Ek-2. Kişisel Bilgi Formu	74
Ek-3. Sosyalleşme Taktikleri Ölçeği	74

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 4.1. Sosyalleşme Taktiklerine İlişkin Betimsel Analizler	30
Tablo 5.1. Öğretmen Adaylarının Cinsiyete Göre Sosyalleşme Taktikleri t-Testi Sonuçları	33
Tablo 5.2. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri	34
Tablo 5.3. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüm Açısından Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	36
Tablo 5.4. Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeylerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri	38
Tablo 5.5. Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyleri Açısından Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.	39
Tablo 5.6. Öğretmen Adaylarının Yaş Düzeylerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri	40
Tablo 5.7. Öğretmen Adaylarının Yaş Düzeyleri Açısından Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	42
Tablo 5.8. Öğretmen Adaylarının Babalarının Öğrenim Düzeylerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri	43
Tablo 5.9. Öğretmen Adaylarının Babalarının Öğrenim Düzeyleri Açısından Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	45
Tablo 5.10. Öğretmen Adaylarının Annelerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri	46
Tablo 5.11. Öğretmen Adaylarının Annelerinin Öğrenim Düzeyleri Açısından Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	47
Tablo 5.12. Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Medya Platform Sayılarına Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri.	48
Tablo 5.13. Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Medya Platform Sayılarına Göre Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	49
Tablo 5.14. Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Medya Platform Sürelerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri	50
Tablo 5.15. Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Medya Platform Sürelerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	52

Tablo 5.16. Öğretmen Adaylarının Aile İkametgâh Yerlerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri	53
Tablo 5.17. Öğretmen Adaylarının Aile İkametgâh Yerlerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Varyans Analizi.....	55



SİMGELER ve KISALTMALAR

Simgeler

$\bar{X}$	Ortalama
%	Yüzde
α	Güvenirlilik Katsayısı
N	Birey Sayısı
r	Korelasyon Katsayısı
S_s	Standart Sapma
S_d	Serbestlik Derecesi
t	t-değeri
p	Anlamlılık

Kısaltmalar

ANOVA	Tek Yönlü Varyans Analizi
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences

1. GİRİŞ

Yaradılışın fitratı olarak bireyler yaşamlarını devam ettirebilmek ve doğadaki olaylar karşısında güçsüzlüğünün üstesinden gelebilmek için toplumla birlikte yaşamak zorundadırlar. Bu durum, hem kendisini hem de tabiatını değiştirmesine neden olur (Köknel, 1985). Birey toplumun sosyal yaşantısına ayak uydurabilmek için doğumundan başlayıp tüm hayatı boyunca gerek ailesinden gerekse çevresinde etkileşim kurduğu gruplardan etkilenecek belli bir sürecin parçası olmaktadır. İnsanlar bulundukları toplumda kendi yerlerini belirlemeye çalışırken aynı zamanda da saygınlık kazanmaya ihtiyaç duyarlar. Birey bu ihtiyaçlarının karşılanması ile sosyalleşir. İnsanların en büyük başarısı ise toplulukta güçlü ve dengeli bir sosyalleşmedir.

Sosyalleşme, gerek bireysel bakımdan, gerekse de toplumsal bakımdan olsun ilgi ya da çalışma alanına uygun olarak pek çok farklı şekilde tanımlanabilmektedir. Bu tanımların bazıları, bireylerin yaşadığı toplumun yapısına uyum sağlayan bireysel gelişimine dönük olmanın dışında pek çok tanımda ise yaşam boyu öğrenme süreci üzerine yapılmaktadır. Sosyalleşme temel olarak öğrenmeye dayalı olmakla birlikte, öğrenilen tanımların neleri kapsadığı ve bu tanımlamaların bireysel ve sosyal bakımdan ne gibi fonksiyonlara sahip olduğu da önemlidir (Şentürk, 2009). İnsanların yaş, cinsiyet ve toplum içerisindeki konumu, toplumun beklediği davranışlarla olan ilişkisi sosyalleşmeyle açıklanmaktadır.

Sosyalleşme, bireylerin ait oldukları toplumun veya bir örgütün üyesi olabilmeleri için benimsemesi gereken bilgileri, becerileri, normları ve değerleri öğrendiği bir süreç olarak değerlendirilebilir (Austin, 2002; Bragg, 1976; Tierney, 2005; Van Maanen, 1982; Weidman vd., 2001). Sosyalleşme süreci çeşitli sosyal çevrelerde, çok sayıda insanla, birçok farklı yolla kazanılabilir. Sosyalleşmenin değişik sosyal ortamlarda çocuğun aile, akranlar, medya, işletmeler, okul gibi sosyalleşme araçlarıyla ilişkisi sonucunda ortaya çıktığı kabul edilmektedir. Bu araçların içinde aile, akranlar ve medya anahtar rol oynayan sosyalleşme araçlarıdır (Kaur ve Singh, 2006). Sosyalleşmede ailenin önemi o kadar büyüktür ki, birçok araştırmacı sosyalleşmeyi ailedeki ve aile dışındaki olarak iki ye ayırır; bu, birincil ve ikincil sosyalleşme olarak da söylenir. Birincil sosyalleşme genellikle küçük çocukların aile içindeki sosyalleşmesi

olarak ele alınırken, ikincil sosyalleşmenin büyük çocukluk ve gençlik dönemi arkadaş grupları içinde, okulda, meslekte, kitle iletişim araçlarının etkisindeki sosyalleşme olarak alt bölümlere ayrıldığı görülmektedir (Ergün, 1994).

Öğrencilerin sosyal etkileşimler yoluyla uygun sosyal ve davranışsal becerileri öğrenmeleri nedeniyle, okulla bağlantılı olma hissi, sosyal ve duygusal gelişmeye katkıda bulunduğu gibi öğretmenlerle destekleyici ilişkilerde sosyal davranışları geliştirmektedir (Murray ve Greenberg, 2001). Bireyler eğitim kurumlarında bulundukları süreç içerisinde ait oldukları kültürel ve sosyal dünyanın temel bilgisini öğrenirler. Bilgi toplumunun sağlam temeller üzerinde yükselmesi için gereken ilk adım, kaliteli eğitimidir. Eğitim süreci içerisinde bilgi toplumunun merkezi olarak nitelendirilecek kurumlar ise üniversitelerdir. Üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylarının geleceğimiz açısından önemi göz önüne alındığında sosyalleşmenin çok önemli bir süreç olduğunu ve bu süreci verimli geçirmenin hayatımıza katkılarının olacağı söylenilebilir. Öğrenciler üniversiteye aile, okul, arkadaş grubunun yanı sıra ülkenin içinde bulunduğu toplumsal, siyasal ve ekonomik koşullarda edindikleri pek çok yaşantı ile gelmektedirler. Bu deneyimlerine ek olarak, öğrenciler için bir geçiş ve gelişim süreci olarak ifade edilen üniversite yaşamı aynı zamanda bireye akademik, sosyal ve kişisel açılım sağlamak ve bu süreçte birey akademik taleplerle karşılaşmakta, üniversitenin sosyal yaşamına uyum sağlamaya ve kariyer seçenekleri belirlemeye çalışmaktadır (Gizir, 1998).

Bunların yanı sıra ekonomik ve sosyolojik yaklaşımlar bireyin yükseköğretim talebini ve öğrenim sürecindeki davranışlarını değerlendirmek için önemli olmakta ve kişisel, sosyal, akademik, ekonomik beklentilerin birlikte işe koşulması gerekmektedir. Akademik bilgiden daha pratik, daha enformel ve insanlara doğrudan geçmeyen ya da öğretilmeyen bilgiler sosyalleşme taktikleriyle kazanılabilir. Bogler ve Somech (2002), öğrencilerin sosyalleşmek için kullandıkları taktikleri; eğitsel, araçsal, sosyal, entelektüel ve politik taktikler olarak tanımlamaktadır. Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme taktiği; bireylerin üniversite öncesindeki sosyalleşmesi sonucunda sahip olduğu değerler, inançlar ve bireysel güdülerini temelinde gereksinimlerini karşılamak için sergiledikleri davranışlar bütünüdür (Bogler ve Somech, 2002; Weidman, 1987). Dolayısıyla, bireylerin yükseköğrenime yönelme nedenleri ve üniversitedeki

öğrenimleri sürecinde kullandıkları sosyalleşme taktiklerini incelemenin çok yönlü bir çalışmayı ve disiplinler arası bir yaklaşımı gerektirdiği söylenebilir.

Çalışmamızda öğretmen adaylarının sosyalleşme taktiklerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Problem

Öğretmen adaylarının sosyalleşme taktiklerinin farklı değişkenler açısından farkı var mıdır? Bu probleme cevap bulabilmek için aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

Alt Problemler

1.3.1.Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre sosyalleşme taktikleri arasında fark var mıdır?

1.3.2.Öğretmen adaylarının eğitim gördükleri bölümlere göre sosyalleşme taktikleri arasında fark var mıdır?

1.3.3.Öğretmen adaylarının eğitim gördükleri sınıf düzeylerine göre sosyalleşme taktikleri arasında fark var mıdır?

1.3.4.Öğretmen adaylarının bulundukları yaş grubuna göre sosyalleşme taktikleri arasında fark var mıdır?

1.3.5.Öğretmen adaylarının babalarının eğitim düzeylerine göre sosyalleşme taktikleri arasında fark var mıdır?

1.3.6.Öğretmen adaylarının annelerinin eğitim düzeylerine göre sosyalleşme taktikleri arasında fark var mıdır?

1.3.7.Öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya sayılarına göre sosyalleşme taktikleri arasında fark var mıdır?

1.3.8.Öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya sürelerine göre sosyalleşme taktikleri arasında fark var mıdır?

1.3.9.Öğretmen adaylarının aile gelir düzeylerine göre sosyalleşme taktikleri arasında fark var mıdır?

1.3.10.Öğretmen adaylarının ikamet yerlerine göre sosyalleşme taktikleri arasında fark var mıdır?

Sayıtlar

- Araştırmanın amacını gerçekleştirecek verileri toplamada uygun araç olarak ölçek kullanılmıştır.
- Katılımcılara yöneltilen ve ölçeklerde yer alan soruların katılımcılar tarafından anlaşılır olduğu varsayılmaktadır.
- Araştırmaya katılan öğrenciler anket sorularını herhangi bir baskı unsuru olmadan özgürce ve içtenlikle cevaplamıştır.
- Seçmiş olduğumuz örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

- Bu çalışma, 2021–2022 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.
- Çalışma Doğu Anadolu Bölgesindeki bir üniversitenin Eğitim Fakültesi öğrencileri ile sınırlıdır.
- Çalışma; Fen Bilimleri öğretmenliği, İlköğretim Matematik öğretmenliği, Sınıf öğretmenliği, Okul Öncesi öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği, Sosyal Bilgisi öğretmenliği, Müzik öğretmenliği, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik öğretmenliği, Resim öğretmenliği ve Beden Eğitimi öğretmenliği bölümlerine kayıtlı lisans öğrencileri ile sınırlıdır.
- Veri toplama süreci 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğrencileriyle sınırlandırılmıştır.
- Çalışma sosyalleşme taktikleri için kullanılan ölçeklerin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Öğretmen adaylarının sosyalleşme taktiklerinin farklı değişkenler açısından belirlenmesinde, elde edilecek bulguların yazındaki diğer literatür taramasında oldukça sınırlı olduğu görülmüştür.

Kılıç (2020), yaptığı çalışmada üniversitede eğitim görmekte olan öğrencilerin kişilik özellikleri ile sosyalleşme taktikleri arasındaki ilişkiyi farklı değişkenler açısından incelemeyi amaçlamıştır. Veriler betimsel tarama modelinde nicel bir araştırma yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırma 2019-2020 eğitim öğretim yılında Karaman ilinde eğitim görmekte olan 387 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Verilerin analizinde; Bağımsız Örneklem T-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Pearson Korelasyon Analizi ve Basit Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre lisans öğrencilerinin kullandığı araçsal taktikler cinsiyetlerine, eğitim gördükleri fakültelere ve sınıf düzeylerine göre; eğitsel taktikler yaşa ve sınıf düzeyine göre; sosyal taktikler ise sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Özkan (2011), yaptığı çalışmada eğitim fakültesindeki lisans öğrencilerini yükseköğrenim görmeye yönelten nedenler ile öğrencilerin sosyalleşme taktiklerinin belirlenmesiyle, aralarındaki ilişkilenebilirliği ortaya koymak ve değişkenler açısından incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma Mersin ilinde örnek durum (vaka) olarak belirlenmiş ve 2009–2010 eğitim öğretim yılı güz döneminde fakülteye kayıtlı tüm lisans öğrencileri çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Verilerin analizinde; ANOVA, korelasyon ve t-testi analizi kullanılmıştır. Analizler sonucunda öğrencileri yükseköğrenim görmeye yönelten nedenler ile öğrencilerin kullandıkları sosyalleşme taktikleri arasında orta düzeye yakın anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Öğrencilerin sosyalleşme taktiklerinin cinsiyetlerine göre eğitsel ve politik taktiklerde farklılık olduğu ancak; araçsal, sosyal ve entelektüel taktiklerde bir farklılığın olmadığı gözlenmiştir. Ayrıca sınıf düzeyleri açısından araçsal ve entelektüel taktiklerde anlamlı bir fark olduğu, ancak eğitsel, sosyal ve politik taktiklerde fark bulunmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin öğretim türü dikkate alındığında ise sosyal taktikler dışında anlamlı bir farklılık olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Gürtekin (2019), yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin boş zaman tutumları ile sosyalleşme taktikleri ve dijital okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Veriler ilişkisel tarama modelinde nicel araştırma yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırma 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Ağrı ilinde bulunan üniversite öğrencilerinden seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen 399 üniversite öğrencisi çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Verilerin analizinde; Boş Zaman Tutum Ölçeği, Sosyalleşme Taktikleri Ölçeği ve Dijital Okuryazarlık Ölçeği değerlendirilirken; t- testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Analizler sonucunda boş zaman tutum ölçeğinin; bilişsel, davranışsal, duyuşsal alt boyutları ile sosyalleşme ölçeğinin; eğitsel taktikler, araçsal taktikler, sosyal taktikler ve entelektüel taktikler arasından orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Boş zaman tutum ölçeği ve davranışsal, duyuşsal alt boyutları ile sosyalleşme ölçeği alt boyutu olan politik taktikler arasında düşük düzeyde pozitif yönlü, ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Dinç ve Özbek (2018) yaptıkları çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sosyalleşme ve psikolojik sermaye düzeylerinin değişkenler açısından belirlenmesi amaçlanmıştır. Veriler betimsel araştırma yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırma Türkiye’de 81 ilde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı lise ve dengi okullarda 2016-2017 yıllarında görev yapan 31,976 beden eğitimi öğretmeni, örneklemini ise 500 Beden Eğitimi Öğretmenine uygulanmıştır. Verilerin analizinde; parametrik testlerden t testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Analizler sonucunda; beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sosyalleşme ve psikolojik sermaye düzeylerinde cinsiyet, medeni durum ve eğitim değişkenlerine göre anlamlı bir fark saptanmamıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre ise mesleki sosyalleşme ve psikolojik sermaye görüşlerinde anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Söğüt (2019) yaptığı çalışmada ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının sosyalleşme üzerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma 2018-2019 eğitim- öğretim yılında Kayseri ilindeki üç farklı devlet okulunda 5, 6, 7 ve 8.sınıflarındaki toplam 840 ortaokul öğrencisine uygulanmıştır.. Çalışmanın örneklemini ise evrenden tesadüfi yöntemle seçilen 388 kız (%46,2) ve 452 erkek (%53,8) olmak üzere 840 gönüllü öğrenci oluşturmuştur.

Verilerin analizinde; t-testi ve One Way Anova testi kullanılmıştır. Analizler sonucunda beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile spor ve sosyalleşmeleri arasındaki korelasyon kat sayıları incelendiğinde, beden eğitimi ve spor dersine karşın oluşturulan tutumlarının spor ile sosyalleşmeleri arasında pozitif yönde yüksek ilişki bulunmuştur.

Bogler ve Somech (2002) yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerini yükseköğrenim görmeye yönelten nedenler ve öğrencilerin kullandıkları sosyalleşme taktiklerinin akademik başarıya ve akademik doyuma etkisini incelemeyi amaçlanmıştır. Araştırma İsraili katılımcılarla, bir araştırma üniversitesindeki 243 lisans öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Beşeri ve sosyal bilimler fakülteleri, lisans ve lisansüstü eğitim sunan orta ölçekli bir kurum olup yapılan çalışma sosyal bir çalışmadır. Çalışmanın örneklemini üniversiteye devam eden lisans öğrencilerinin %12'si oluşturmaktadır. Verilerin analizinde; ön analizler, korelasyon ve regresyon analizleri kullanılmıştır. Analizler sonucunda sosyalleşme taktiklerinin yükseköğrenim görme nedenleri ile akademik başarı ve akademik doyum arasında aracılık eden önemli bir faktör olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Liu (2012) yaptığı çalışmada Çin'deki üniversite öğrencilerini yükseköğrenim görmeye yönelten nedenler, öğrencilerin kullandıkları sosyalleşme taktikleri ve onların ruh sağlıkları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma dört farklı üniversitenin 120 öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. Verilerin analizinde; korelasyon analizi, çoklu regresyon ve t-testi kullanılmıştır. Analizler sonucunda kız ve erkek öğrencilerin kullandıkları eğitsel ve sosyal sosyalleşme taktiklerinin, öğrencilerin sergiledikleri davranışlar ile önemli ölçüde bağlantılı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Şahan (2008) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin spor aktiviteleri ile sosyalleşme süreçlerinde meydana gelen değişimin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma Ankara ve Konya illerindeki iki üniversitenin sosyal ve sayısal bölümler ile spor bölümlerinde lisans eğitimi alan öğrencilere uygulanmıştır. Bu bölümler Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Eğitim Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Tıp Fakültesi, Hukuk Fakültesi ve İletişim Fakültesinde okuyan 1. ve 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Verilerin analizinde; frekans analizi uygulanmış ve Mann Whitney U testi, Friedman Çift Yönlü Anova testi kullanılmıştır. Analizler sonucunda sporun sosyalleşme üzerindeki etkilerinin

belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmanın değişik sosyalleşme araçları göz önüne alınarak başka alanlarda da çalışmalar yapılması bulgusuna ulaşılmıştır.

Yağmur (2015) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine ilgilerinin, katılma düzeylerinin ve sosyalleşme eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma Kayseri ilindeki üniversitenin farklı sınıflarda okuyan toplam 455 öğrencisine uygulanmıştır. Verilerin analizinde; Öncelikle demografik verilerin incelenmesi için betimsel istatistikler kullanılmıştır. Daha sonra Spearman Rho korelasyon testi ile Pearson korelasyon analizi, Kramer (Cramer) V testi ve ortalamalar arasındaki farkı incelemek için T - testi ve Varyans (Anova) analizleri yardımı ile araştırma hipotezleri test edilmeye çalışılmıştır. Analizler sonucunda öğrencilerin sosyalleşme sürecinde kültür, aile ve okul en önemli unsurlar olarak bulunmuş ve ayrıca rekreatif faaliyetlere katılımında (motivasyon) en önemli faktör olarak ‘Yeterlilik - Uсталık’ faktörü belirlenmiştir.

Devecioğlu (2012) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin bireysel ve takım sporlarında sosyalleşme seviyelerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma 4 farklı illerdeki üniversitelerin 587 öğrencisine uygulanmıştır. Verilerin analizinde; Kolmogorov-Smirnov testi ve iki yönlü ANOVA testi SPSS (istatistiksel paket Sosyal Bilimler) paketi kullanılmıştır. Analizler sonucunda takım sporları ile uğraşan öğrencilerin bireysel sporlar ile uğraşan öğrencilere oranla sosyalleşme düzeylerinin daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca çalışmada, bölüm ve branş değişkeninin öğrencilerin sosyalleşme düzeyleri üzerinde etkili olduğu görüşü belirtilmektedir.

Chen ve Yao (2015) yaptığı çalışmada öğrencilerin kullandıkları sosyalleşme taktikleri, uyum algıları ve uyum çıktıları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma Çin'deki kapsamlı bir araştırma üniversitesinin 18 lisans birinci sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Analizler sonucunda uyumun farklı şekillerinin, kullanılan taktiklerle farklı biçimde bağlantılı olduğunu, algılanan temel-kışı uyumunun ve algılanan kışı-grup uyumunun kullanılan taktikler arasındaki ilişkide aracılık ettiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Özdiñç (2005) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin sporun sosyolojik boyutlarının bireylerin gelişimine, eğitime ve sosyalleşmelerine olan etkileri

incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma Adana ilindeki bir üniversitesinin 384 öğrencisine uygulanmıştır. Verilerin analizinde; t-testi ve Pearson ki-kare ilgi analizi kullanılarak araştırılmıştır. Analizler sonucunda aile teşviki olmasa dahi öğrencilerin spora olan ilgi düzeylerinin yüksek olduğunu göstermiştir. Ayrıca, sporun bir sosyalleşme aracı olarak algılanmasının cinsiyete göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Sonuç olarak, öğrencilerin sporun sosyalleşmeye olumlu etkilerinin bilincinde oldukları, fakat çoğunluğun sosyalleşme amacıyla spor yapmadığı belirlenmiştir.

Yıldırım ve Bayrak (2019) yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin spora dayalı fiziksel aktivitelere katılımları ve yaşam kalitelerinin akademik başarı ve sosyalleşme üzerine etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma Eskişehir ilindeki bir üniversitesinin 2013-2014 eğitim-öğretim yılında 2. ve daha üst sınıflarda farklı programlarda öğrenim gören 1057 gönüllü öğrencilerine uygulanmıştır. Verilerin analizinde; Cooper fiziksel aktivite ölçeği, WHOQOL BREF ölçeği, genel not ortalamaları ve sosyalleşme ölçeği kullanılarak araştırılmıştır. Analizler sonucunda aile, öğretmenler, eğitim kurumları, arkadaş ortamı ve kitle iletişim araçları kişinin sosyalleşmesinde etkin rol oynadığı belirlenmiştir. Spora dayalı fiziksel aktivitelere katılım yükseldikçe sosyalleşme puanının da yükseldiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Hacıcaferoğlu ve Sümer (2019) yaptıkları çalışmada spor faaliyetlerinin sporcu öğrencilerin sosyalleşmelerine yönelik katkısının bazı değişkenlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma örneklemini evrenden basit tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilmiş 272 gönüllü sporcu öğrencilerden oluşmaktadır. Verilerin analizinde; genel tarama modelinde sporda sosyal bütünleşme ölçeği kullanılarak araştırılmıştır. Analizler sonucunda cinsiyet değişkeninin tüm gruplar üzerinde, yaşı küçük olan sporcu öğrenciler üzerinde ve aile eğitim düzeyi yüksek olan sporcuların üzerinde olumlu yönde bir etkisinin olduğu, ailenin gelir düzeyinin ise sporcu öğrenciler üzerinde sosyalleşme durumlarına yönelik azaltıcı veya arttırıcı bir etkisinin olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Amin ve Yousefi (2012) yaptıkları çalışmada disiplin kültürünün sosyalleşme taktikleri üzerindeki etkisini incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma İran'da bir üniversitenin 134 doktora öğrencisine uygulanmıştır. Verilerin analizinde; anket yöntemi uygulanmıştır.

Analizler sonucunda disiplin kültürünün verilen boyutları ile farklı alanlar arasında anlamlı bir ilişki olmadığını, ancak sosyalleşme taktikleri konusunda farklı alanlar arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Bragg (1976) yaptığı çalışmada yükseköğretimde sosyalleşme süreçlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma hem lisans hem de yüksek lisans düzeyindeki öğrencilere uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini sosyalleşme araçları, fakültedeki öğrencilerden ve onların akran gruplarından meydana gelmiştir. Analizler sonucunda lisans eğitiminin sosyalleşme için daha fazla fırsat sağlamak için yeniden yapılandırılabilirliği bulgusuna ulaşılmıştır.

Çobanoğlu ve Öğretir (2015) yaptığı çalışmada ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma Denizli il merkezindeki ilköğretim okullarında 2012-2013 eğitim öğretim yılında görev yapan 3717 öğretmenden oluşmaktadır. Çalışmanın örneklemini, Krejcie ve Morgan (1970) tarafından önerilen Örneklem Belirleme Tablosuna göre en az 350 öğretmene uygulanmıştır. Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği ve öğretmenlerin kişisel özelliklerini belirlemek için hazırlanan form ile toplanmıştır (Kartal, 2003). Verilerin analizinde; ilişkisel tarama modeli ve nonparametrik testler kullanılmıştır. Analizler sonucunda ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeylerinin iş doyumu, motivasyon, bağlılık ve kabullenme alt boyutlarında yüksek olduğu gözlenmiştir. Diğer yandan öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri cinsiyet, medeni durum ve şu an çalıştıkları okulda hizmet sürelerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Fakat, tüm alt boyutlarda kıdem arttıkça sosyalleşme düzeyinin arttığı ve eğitim seviyesi arttıkça da sosyalleşme düzeyinin de azaldığı görülmüştür.

Turhan (2017) yaptığı çalışmada ilkokul 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin sosyalleşmesinde öğretmen etkisinin ilişkin veli algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma 2016–2017 Eğitim-Öğretim yılında Kocaeli İli Körfez İlçesi sınırları içinde bulunan ilkokul 3. ve 4. sınıflarda eğitim almakta olan öğrencilerin velilerinden oluşmaktadır. Çalışmanın örneklemini rastgele yöntemle seçilmiş 10 farklı okuldan 512 veliye uygulanmıştır. Verilerin analizinde; T Testi, Kruskal-Wallis H testi, Tek Yönlü Varyans Analizi(ANOVA) ve tamamlayıcı Post Hoc Tekniği olarak da Scheffe Testi kullanılmıştır. Analizler sonucunda veli algılarının onların yaş, eğitim seviyesi,

ekonomik gelir düzeyi, cinsiyet, sahip oldukları toplam çocuk sayısı gibi değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır.



3. KURAMSAL TEMELLER

3.1. Sosyalleşme Kavramı

Sosyal (social) kelimesi Fransızcadan dilimize uyarlanmış ve bir terim olarak 14.yy. Fransızca'sında müttefik, ortak anlamında kullanılmıştır. Latince kökenli socials kelimesinden gelen ve birleşmiş, başkaları ile yaşam anlamında kullanılmaktadır. Aynı zamanda sosyal kelimesi Latince 'deki socius kelimesi ile ilişkili olup yoldaş, takip eden anlamına gelmektedir. Sosyal kelimesi ilk olarak 1870 yılında arkadaşça toplanma anlamında kullanılmıştır (Gündoğdu, 2013).

Sosyalleşme kavramı, Almanca sozialization, Fransızca socialisation ve İngilizce socialization kelimeleri ile ifade edilmektedir. Türkçe kaynaklarda ise sosyalizasyon, toplumsallaşma ve sosyalleşme kelimeleri aynı anlamlarda kullanılmıştır (Kuşdemir, 2005).

Literatürde Emile Durkheim'in sosyalleşme kavramını kullanan ilk kişi olduğu bilinmektedir. Durkheim'a göre sosyalleşme sürecinde bireyi psikolojik bir varlıktan sosyal bir varlık durumuna getiren bir farklılaşma bir değişim söz konusudur (Akyüz, 1991).

Sosyalleşme, toplumda bulunan ya da olması gereken bir takım rolleri yerine getirmek için gerekli tüm bilgi ve becerilerin, değerlerin, eğilimlerin, benlik algılarının özümsemesi ve bunların gelişimi olarak tanımlanmaktadır (Kenyon ve McPherson, 1974).

Sosyalleşme, kişileri bulundukları toplumda daha etkili ve aktif bireyler haline getiren, aynı zamanda bireylerin bilgi, beceri ve yönelimleri edindikleri bir süreçtir (Brim, 1996).

Sosyalleşme, bireyin toplumun bir üyesi olabilmek ve diğer bireylerle birlikte yaşamayı öğrenebilmesi için gerekli bir süreç olup bu süreçte insanlarla etkileşim kurarak kendine özgü toplumsal davranış ve değerler geliştirir (Uluğtekin, 1991).

Sosyalleşme, toplumdaki yaşam tarzının öğrenilebilmesi için belirli bir gruptaki bireylerle karşılıklı etkileşim sürecidir. Sosyalleşme ile birey, toplumdaki kalıplaşmış davranışları öğrenerek kişiselleştirir ve bulunduğu topluluğa ya da gruba ait bir kimlik oluşturur (Demir, 2004).

Sosyalleşme, bireyin yeni katıldığı topluluk ya da gruptakilerle olan etkileşim sürecidir (Fichter, 1980). Birey bu etkileşim süreci içerisinde dâhil olduğu yeni topluluğun davranış biçimlerini kabul ederek onları kişiselleştirir gruba ya da topluluğa ait yeni bir kimlik kazanmaktadır (Demir, 2006). Aynı şekilde sosyalleşme, kişinin bulunduğu grup ya da toplulukta bulunan üyelerle ilişki içerisinde bulunarak o toplulukta kabul gören tüm davranış, değer, ilke, kural, tutum, alışkanlık ve becerilerinin öğrenilmesi süreci olarak tanımlanmaktadır (Dönmezer, 1994).

Sosyalleşme bireyin kültürel tutum ve değerlerini, bulunduğu grubun rollerini öğrendiği ve bununla beraber kendisine özgü bir kişilik kazandırarak toplumda bir birey olduğunu, toplumda sosyal etkileşim sürecinin ortaya çıktığını ispatlar (Kenyon ve McPherson, 1974).

Sosyalleşme “ferdin doğuştan itibaren toplum üyeliğini kazanmasında geçirdiği safhaların bütünüdür.” Sosyalleşme süreci doğum ile başlar ve yaşam süreci ile birlikte bireyin gelişmesi ve toplum içerisindeki şahsiyetinin geliştiği süreçtir. Bireyler bu süreçte kendisi gibi toplumdaki diğer insanlarla benzerliklerini ve farklılıklarını gözleyerek kendisini tanıyan yaratıcı bir ferdiyet kazanabilirler. Bireyin sosyalleşme sürecinde mesafe alması, toplumla bütünleşmesi ve üzerine düşen bazı görevleri yerine getirerek sosyal ilişkiler içerisinde yer almasıyla mümkün olmaktadır. Kişiliğini geliştirmeyen ve yaratıcı olmayan fertler toplumsal üyelik kazanamazlar. Birey ile toplum arasındaki uyum işbirliğine ve iş bölümüne bağlı olarak oluşmaktadır (Erkal vd., 1998).

Sosyalleşme demek toplumun bir üyesi olmak olarak değerlendirilebilir. Bireyler doğumdan itibaren bulundukları toplumun özelliklerini kazanır ve yaşamlarını devam ettirmek için gerekli bilgi ve değerlere toplumda ulaşır. Birey bu değerleri benimsediği sürece de toplumun üyesi olarak ferdiyet kazanırlar (Güney, 2006).

Sosyalleşme, bireyin toplumdaki mevcut olan ya da olması beklenen rolleri yerine getirebilmek için gerekli olan bilgi ve becerilerin, değerlerin, yönelimlerin ve benlik algılarının öğrenilmesi ve gelişimi olarak tanımlanabilir (Kenyon ve McPherson, 1974).

Sosyalleşme, bireyin toplumsal yaşama ayak uydurması ve örgütsel topluma katılabilmesi için gerekli tutum, davranış, inanç, değer ve becerilerin kazanılması sürecidir (Trowler ve Knight, 1999).

Sosyalleşme, toplum içerisinde yaşayan bireylerin topluma uyma gereksinimlerinden yola çıkarak belirli sosyo-kültürel standartlara ve beklentilere uyma davranışı olarak bireyi biçimlendirmektedir. Toplumdaki bireylerin benzer özellikler göstermesi sosyalleşmenin ve kültürün insanları yönlendirdiğinin göstergesidir. Toplumun kültürel yapısı, toplumdaki bireyleri etkiler ve bireylerin toplumsal ihtiyaç, istek ve ilgilerinin biçimlenmesine neden olur (Ertürk, 2010).

Sosyalleşme farklı yaklaşımlarla değerlendirilse de sosyalleşmede amaç, kişileri belirli bir kalıba sokmaktan ziyade, bireyleri kişilikleriyle uyuşan, diğer bireylerle benzerliklerinin yanı sıra farklılıklarının da meydana geldiği toplumun bir parçası durumuna getirmektir. Sosyalleşme sürecinin çeşitli ve geniş olması bu terimi kullanan bilimsel disiplinlerin, antropolojiden grup psikolojisine, çocuk psikolojisinde gelişim psikolojisine, kişilik kavramları gibi birçok dallara ayrılmasına neden olmuştur (Barlas, 1991).

Sosyalleşme yaşam boyu süreklilik gösterir ve toplumsal sistemin devamlılığını sağlar. Bireylerin kişiliklerinin toplumdaki değişikliklerle beraber hayatı boyunca sürdürülebilmesine katkıda bulunur. Sosyalleşme aynı zamanda toplumdaki alt grupların, kültürlerin ve bireylerin korunmasını, değiştirilebilmesini sağlar. Bu zaman içerisinde toplumun değerlerini kurallarını ve kendisinden beklenen rolü öğrenir (Ergün, 1994).

Sosyalleşme genel olarak bireyin bebeklik dönemi olan ve acizlik, yetersizlik içerisinde olduğu bencil yapıdan, bağımsız bir yaratıcı yapıya geçmesiyle neticelenen öğrenme ve öğretme süreci olarak tanımlanan geniş oluşum ve davranış alanını içeren süreçtir (Yavuzer, 1979).

Hollingshead bireylerin sosyalleşmesini sosyolojik olarak üç ilkeye dayandırmaktadır;

- Bireyler toplumla etkileşim içerisinde sosyal davranışı öğrenirler.
- Toplumun kültürü bireylerin neler öğreneceğini belirler.
- Bireyler topluluk içerisinde sosyal organizasyonlara katılarak öğrenimini tamamlarlar (Yavuzer, 1979)

Sosyalleşme karmaşık bir yapıya sahip olduğundan farklı teori ve kavramların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Genel anlamda sosyalleşme, bireyin topluma uyumu, toplumdaki rolü ve kişilik yapısı ile toplumdan beklentileri üzerinde dururken, aynı zamanda ahlaki gelişim ya da ahlaki sosyalleşme olarakta incelenmiştir (Kağıtçıbaşı, 1999). Sosyalleşme kavramını açıklayan birçok kuram vardır. Bunların içerisinde önemli olduğu kabul edilen kuramlar; kültürleşme kuramı, öğrenme kuramı psikanalistik kuram, Maslow'un ihtiyaçlar kuramı ve ahlaki gelişim kuramı olarak belirtilebilir.

Tezcan (1985) ve Saltık (2012; akt. Öğretir, 2013) sosyalleşmeyi nesnel ve öznel sosyalleşme diye iki gruba ayırmıştır:

Nesnel Sosyalleşme: Toplumun birey üzerindeki etkisinden bahseder. Toplum içerisinde ortaklaşa olarak benimsenmiş değerler, amaçlar, beklenti ve istekler bireye aktarılarak topluluğun bireyde beklenen rolü öğretilmesi sağlanır (Tezcan, 1985). Sosyalleşme süreci ile toplumun varlığı, sürekliliği ve sağlıklı bir şekilde ilerleyişi, düzen sağlama rolü ve sosyal denetlemesi sağlanabilir (Saltık, 2012; akt. Öğretir, 2013).

Öznel Sosyalleşme: Bireyin çevresine uyum sağlaması sırasında meydana gelen öğrenme sürecidir (Saltık, 2012; akt. Öğretir, 2013). Sosyalleşme bu anlamda bireyin çevreyle uyum sağlaması durumudur. Böylelikle birey, örgütlenmiş toplumda kabul gören, onaylanan hareket biçimlerine uyum sağlar ve toplumun kültürel değerlerini, kurallarını kabullenmiş olur (Tezcan, 1985).

3.2. Sosyalleşme Şartları

Sosyalleşmede bazı fonksiyonel şartlar, toplumdaki sosyal davranışların öğrenilmesini zorunlu kılar ve bundan aşağıdaki sonuçlar çıkarılabilir (Arslantürk ve Amman, 1999).

1. Bireye, toplumda kabul görmüş iletişim ve amaç sistemi, gerçek rol ahlakının gerekleri, sosyal olarak tanınmış ve amaca ulaşmada kullanılan belirli araçları, hissiyata dayalı ifadelerden kaçınılmasını, akla dayalı yönelişleri, metafizik değerler, sosyal durumlarda nasıl davranılması gibi birçok şeyin öğretilmesi gerekir.
2. Sosyalleşme hem yeni doğan bireyin var olan bir toplumda yetiştirilmesi hem de yetişkin bireylerin toplumdaki sosyal gidişata uyum sağlamasıdır.
3. Birey sosyalleşirken toplumun sosyo-kültürel ilkelerini benimseyerek sosyalleşirken aynı zamanda toplumda bazı kurallara uyarak ve kurumlar oluşturarak sosyalleşir. Yani bireyle beraber toplumda sosyalleşmiş olur. Sosyalleşmenin bu özelliği 'geri besleme' olarak adlandırılır. Bireylerin sosyalleşmesi topluluktaki etkileşime neden olduğu gibi, toplumun ya da sosyal grubun tamamen sosyalleşmesi de sosyalleşmenin daha alt birimlerine geri besleme sağlar. Tabi burada eğitim ve teknoloji sosyalleşmeyi hızlandırıcı görev üstlenir.

Sosyalleşmeden bahsederken sadece bireyin sosyalleşmesinden ziyade grubun ya da toplumun tamamına dayanan sosyalleşmeden söz etmek gerekir. Toplumun belirli bir düzeyde sosyalleşmesi için yukarıdaki şartların sağlanması gerekir. Toplumun ya da grubun sosyalleşmesi, belirli şartların sağlanarak ve kurumsallaşarak, kurumların karşılıklı olarak birbirleriyle bütünleşmesini ifade eder. Buda toplumun oluşumunda her türlü ahlak, inanç, hukuk ve kültür sistemi olarak daha yüksek seviyede bilinçlenmesini sağlar.

Bireyin sosyalleşebilmesi için üç önemli şarta gerek vardır;

- Bireyin üyesi olacağı ve toplumsallaşabileceği süregelen bir toplumun olması gerekir.
- Bireyin kalıtsal ve biyolojik özelliklerinin yeterli olması gerekir.
- Toplumdaki diğer bireylerle ilişki kurabilme isteğinin olması gerekir (Tezcan, 1993)

3.3. Sosyalleşme Süreci

Sosyalleşme süreci çift taraflı bir süreç olup, bireyin toplumdan bazı değerler kazanırken aynı zamanda topluma bir şeyler kazandırdığı bir süreçtir (Cantekin, 2013). Sosyalleşme aynı zamanda, bireylerin kültürel olarak toplumla bütünleşmesini sağlar ve kolaylaştırır (Dönmezer, 1999). Toplum açısından önemli olan bu süreç bireylerin yaşamını kolaylaştırdığı gibi aynı zamanda gruba yeni katılan bireylerin toplumda kabul görmüş kültürü benimsemelerini sağlar (Özkalp, 2005; Erdoğan, 2012).

Birey topluma ya da herhangi bir gruba dâhil olurken, o topluluğun kural ve kaidelerini kabul etmiş olur. Grupta üstleneceği rol ya da mevkileri, bu mevki ve rollerin gerektirdiği davranış, beceri ve yetenekleri, grubun değer ve inançlarını önemseyip içselleştirerek sosyalleşme sürecini gerçekleştirir (Ergün, 1994).

Sosyalleşme, bireyin toplumun ya da çeşitli grupların bir üyesi olabilmek ve her türlü bilgi ve beceriyi elde edebilme sürecinde davranışlarına yön veren bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Bu süreçte birey farklı alt kültürlerle sahip gruplarla etkileşim içerisinde. Bu da üniversite öğrencilerinin sosyalleşmesinin, sosyalleşme sürecinin bir yansıması olduğunu gösterir (Weidman, 1987).

Sosyalleşme kavramı, üniversitedeki öğrencilerle öğretim elemanlarının birbirleriyle ya da diğer öğrencilerle etkileşimini içeren sosyal bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Weidman, 1987). Her öğrenci için bu süreç farklı yaşandığı ve farklı kazanımlar elde edildiği için her bireyin kendine has bir sosyalleşme süreci geçirdiği söylenebilir (Weidman, 1982). Bu durum gruba yeni katılan her bireyin uyum sürecinin farklı biçimlerde olabileceğini göstermektedir (Jones, 1986).

Bireylerin sosyal hayat şartlarına uyum sağlaması, bu şartların sürekli değişmesinden dolayı hayatlarını fazlasıyla aşıyor. Sosyalleşme geçmiş nesillerin kültürünü devam ettirmek ve sosyal sistemlerin bireyler üstü devamlılığını devam ettirmek açısından bakıldığında bireyleri aynı şekilde yetiştirmek her toplum için gereklidir. Toplumsal gelişmeyle birlikte uygarlıkta gelişmektedir. Bireyler kendi oluşturdukları ve zamanla kontrollerinden çıkan bir sistemde yaşamak zorunda kalırlar. Güçlü bir şahsiyet kazanımı ve bağımsızlık açısından toplumdan kaçmak herhangi bir şeye çözüm

getirmez ve ilerleme sağlamaz. Tam aksine uygarlığın ve insanın gelişmesine engel olur. Sosyalleşme sayesinde bireyler şahsiyet kazanırlar (Ergün, 1992).

Sosyal hayat şartlarının sürekli değişmesi bireylerin hayatını aşmaktadır. Bireylerin aynı tarzda yetişmesinde, kuşaklar arası kültür aktarımının sağlanmasında ve sosyal sistemlerin devamlılığı açısından sosyalleşme gerekli ve lüzumludur. Toplumun ve uygarlığın gelişimi birlikte olduğu için bireylerin içerisinde bulundukları ve yaşadıkları sistem içerisinde kontrolü kaybetmeden yaşamlarına devam etmek zorundadırlar. Bu sistem içerisinde toplumdan kaçmak, sağlam kişilik gelişimi ve bireyin bağımsızlaşması açısından olumsuz sonuçlara neden olmakla beraber, problemleri çözmediği gibi uygarlığın gelişimini de engeller. Kısacası birey kişiliğini sosyalleşme aracılığı ile kazanabilir (Ergün, 1994).

Sosyalleşme süreci farklı bireylerle ve farklı gruplar içerisinde, farklı ortamlarda kazanılmaktadır. Bireyin sosyalleşme sürecine aile bireyleri, arkadaşlar, öğretmenler, yakın arkadaşlar, oyun ya da iş arkadaşlarının katkıda bulunan kişiler olduğu söylenebilir. Bu süreç amaçlı veya amaçsız bir şekilde gerçekleşebilmektedir. Ayrıca sürecin etkili olması yüz yüze olması oldukça önemlidir. Tabi ki sosyalleşme süreci kitle iletişim araçları, kitaplar ya da mektup gibi temas olmadan farklı yollarla da gerçekleşmektedir (Özkalp, 1994). Bireyin sosyalleşmesinde onu yönlendiren, kuşatan ve güç veren yetkili ve şüphesiz ki en etkili kurum toplumdur. Toplumun kapalı olması ya da anlaşılır olması bu durumu değiştirmez. Bireyler ve kurumlar toplumu temsil eder ve toplumun gücü de kendisi de soyuttur. Bu nedenle toplumla ilişkili bireyler, toplumun kanun ve kurallarına ulaşırlar. Böylelikle bireyler toplumdaki başka bireylerin haklarını öğrenirken diğer bireylerde onun haklarını ve beklentilerini öğrenmiş olurlar (Akyüz, 2001).

Üniversite eğitimi gören öğretmen adaylarının, hayatlarının geri kalan kısmında yine bir eğitim topluluğu içerisinde çalışacak olmasından dolayı öğrencilik süreci önemlidir. Bu süreci iyi değerlendirmesi yani kişinin başarılı bir şekilde sosyalleşmesi, bulunduğu topluluğun ve toplumun kültürüne uyum sağlamasını kolaylaştırarak kültür devamlılığı sağlayacaktır. Okullar toplumun kültürünü aktarmada önemli bir işleve sahip olduğundan öğretmen adaylarının beklenen şekilde sosyalleşmesi oldukça önemli görünmektedir. Öğrencilerin bu süreçte kişisel özellikleri önemli olduğu kadar,

bulundukları topluluklarında süreci yönetirken izledikleri yol ve yöntemlerle yapılan etkinliklerde önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle Eğitim Fakültelerindeki öğretmen adaylarının alacağı eğitimler ve bu süreçteki yaşam koşullarının sağlıklı olması toplumun geleceğini etkileyecektir (Erdoğan vd., 2005). Eğitim fakültelerindeki öğretmen adaylarının daha sonra çalışacakları eğitim kurumlarında kültür aktarımında bulunacaklarından dolayı, bu fakültelerdeki bütün sosyal ve akademik sorunların çözümüne özen gösterilmesi ve bulundukları ortamların elverişli hale getirilmesi oldukça önemlidir. Mesleki sosyalleşme açısından üniversite ortamındaki sosyalleşme sürecinin etkileyici olması nedeniyle bu durumun ele alınması yukarıda bahsedilen durumlardan dolayı oldukça önemlidir (Weidman, 1987).

Toplumların sahip olduğu ortak kültürlerin ileriki nesillere aktarılması açısından sosyalleşme kurumları oldukça önemli ve sorumlu yapılardır. Bu yapılar arasında en önemlileri aile, kültür, eğitim kurumları (okul), akran grupları, toplumsal çevre ve kitle iletişim araçlarıdır (Yetim, 2005).

3.4. Sosyalleşmeyi Etkileyen Faktörler:

- Aile
- Kültür
- Eğitim (Okul)
- Akran Grupları
- Toplumsal çevre
- Kitle İletişim Araçları

3.4.1. Aile

Bireyin sosyalleşmesinde yani yaşadıkları toplumun yapısına göre sosyalleştirilmesinde Türk toplumunun egemen kurumlarından biri olan aile gelir. Aile içerisinde bireyler grup kültürü ve bilinci kazanırken aynı zamanda sosyal değerleri, toplum kurallarını, milli duyguları ve kuralların işleyişini öğrenirler. Gerekli olan çeşitli şartların yerine getirilmesi ve toplumun varlığını sürdürebilmesi aile kurumu tarafından sağlanmaktadır (Dönmezer, 1984).

İnsanlar dünyaya geldikleri anda sosyalleşme süreci başlar ve bu sürecin ilk evresi de ailedir. Aile içerisinde çocuğun sosyalleşmesinde de en büyük sorumluluk sahibi olan annenin, eğitim ve kültür seviyesi oldukça önemlidir. Annenin ilgi ve alakası çocuğun beslenmesi ve bakımı, verilen sevgi, gösterilen şefkat çocuğun başkalarına olan bakış açısını, güven duygusunu etkileyecektir. Böylelikle çocuk hızlı ve istenilen şekilde sosyal bir varlık haline gelebilmek için ilk adımı atmış olacaktır (Özkalp, 2007). Çocuğun sosyalleşme sürecinde aile, topluma ait olmayı, toplumun kurallarına ve değerlerine uygun bir birey olmayı öğretmek süreci yardımcı olur. Böylelikle çocuklar sosyalleşmenin temel değerlerini benimseyerek ileriki nesillere kültür aktarımını gerçekleştirirler. Toplumsal kültür akarımı aile de başlar, okul ve çevrede gelişerek devam eder (Yörükoğlu, 2000).

Ogburn'un görüşüne göre ailenin görevleri arasında şunlar bulunmaktadır:

1. Ailenin varlığını koruyan neslin devamını sağlayan biyolojik görevi,
2. Her türlü maddi ihtiyaçların karşılanması için ekonomik görevi,
3. Koruyuculuk görevi,
4. Duygusal durumların korunması için psikolojik görevi,
5. Yetiştirilmesi için ve sosyalleştirilmenin sağlanması için eğitim görevi (Gökçe, 2004).

3.4.2. Kültür

Bireyin sosyalleşmesine etki eden faktörlerden biri olan kültür, toplumsal davranışlarından, duyuşlarından ve biliş kalıplarından oluşan birikim ve bütünlük olarak tanımlanmaktadır (Güvenç, 1994). Kültür, bireyin hayatı boyunca doğayı ve kendisini idare etme şeklini öğrenmek için oluşturduğu bir eserdir (Tanpınar, 2001). Sözlükte kültür kelimesi, herhangi bir toplumun duyuş ve düşünce beraberliğini oluşturan, her türlü yaşayış ve düşünce geleneklerinin tamamı olarak tanımlanmaktadır. Günlük hayatta bireyin yaşantısı içerisinde ve her alanda kültürün var olması, farklı kültür tanımlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur (Tomlinson, 2004).

3.4.3. Eğitim (Okul)

Emil Durkheim eğitimi, toplumsal yaşama henüz ulaşmamış kuşaklar üzerinde daha önceki yetişkin kuşakların yapmış olduğu etki olarak tanımlamaktadır. John Dewey'e göre eğitim, bireyin çevresiyle olan etkileşim sürecidir (Özmen, 1999).

Okul, ailede başlamış olan sosyalleşmeyi devam ettirmek amacıyla farklı gelişmişlik seviyesine sahip çocukların ortak yaşantılardan geçmesini sağlar (Güvenç, 1994).

Bireyler okulda bilgiyi ve toplumsal sorumlulukları daha resmi ve örgütlü öğrenerek sosyalleşmeye katkı sağlamış olurlar. Bu nedenle bireyi etkileyen ilk organizasyonun okul olduğu söylenilebilir. Okul sayesinde birey, toplumun yapısını ve yaşam kurallarını öğrenerek yaşadığı toplumun bir ferdi olmaya çalışır (Özkalp, 2007). Bireyin okulda aldığı eğitim sayesinde yaşama biçimi olan kültür nesilden nesile aktarılmış olur. Aynı zamanda eğitim, bireyin bilgi kazanmasını sağlayarak toplumda uyum içerisinde yaşamasını sağlar. Okul bireyi fiziksel, ahlaki ve görünüş bakımından yetişmesini sağlayarak ileriki görevlerine hazırlamış olur. Eğitim genel anlamda çocuklukta aileden başlayarak okulundan, yapacağı meslekten, kitle iletişim araçlarından ve içerisinde bulunduğu topluluklardan (dini, politik, siyasi vs.) gelen bütün etkileri kapsamaktadır (Bacanlı, 2005).

3.4.4. Akran grupları

Bireyin sosyalleşme sürecinde en önemli faktörlerden biriside toplumda aynı yaş grubundaki akranlarıdır. Bu akran grupları aile gibi bireylerin ilişkilerinin gelişmesinde önemli bir rol oynarlar. Aile arasındaki ilişkilere göre akran grupları arasındaki ilişki, çocukların düzeyinde bir ilişki olduğu için aileye göre daha alt düzey bir ilişkidir. Bunun nedeni çocuğun ailede anne babasını sevmesi, sayması ve sözünü dinlemek zorunda olmasıdır (Özkalp, 1994).

Akran grupları bireyin sosyalleşme sürecine önemli üç noktada etki etmektedir. Bunlardan birincisi cinsel rollerin öğrenilmesine yardımcı olması ve ahlaki standartlara uyum sağlamasıdır. Böylelikle bireyi ailesi dışında sosyalleşmeye hazır hale getiren bir faktör olmaktadır. Sosyalleşme sürecine etki eden ikinci faktör ise, kişinin akran gruplarından yeni davranış şekilleri öğrenmesidir. Grup etkileşimleri sayesinde bireyin

okul aktivitelerine katılması ve diğer gruplarla uyumu kolaylaştırır. Sosyal rollerin öğrenilmesi de üçüncü faktördür. Liderlik, örgütleyicilik gibi rollerle ilişkili görevlerin yerine getirilerek, kişinin hayata hazırlanması sağlanır. Bireyler bu rolleri tamamen kendi bireysel başarısı ile elde eder. Ailenin buna çok etkisi yoktur (Tezcan, 1991, 1995).

Arkadaş grupları içerisinde bireyler, mücadele etmeyi, başarıyı ve sevimli olmayı öğrenir. Sahip olduğu bilgilerin doğru ya da yanlış olduğunu akran grubu içerisinde öğrenir. Akran grupları aynı zamanda çocuklarda kuralları öğrenmeyi, yetişkinlerde aile kurmayı ve aile hayatı ile ilgili konuları öğrenmeyi sağlayarak sosyalleşmeyi kolaylaştırır. Bu nedenle akran grupları en çok cinsel yaşam ve boş zaman değerlendirme gibi konularda sosyalleşmeyi kolaylaştırır (Güney, 2000).

3.4.5. Toplumsal çevre

Bireyin sosyalleşmesini sağlayan ve kişiliğine yön veren, bir şeyler öğrenmesini sağlayan çevreler çok çeşitlidir. Çevre çeşitleri çocukluk döneminde aile, sonrasında arkadaş çevresi, ilerleyen yıllarda mesleki, dini ve siyasi çevreler vb. olmak üzere çok çeşitlilik göstermektedir. Bu çevreler sayesinde kişiler toplum içerisinde sosyalleşerek kişilik kazanmaktadır. Her ne kadar çevreler aynı olsa da bireylerin yetenekleri farklı olduğu için hiçbir birey çevreden aynı şekilde etkilenmemektedir (Sezal, 2003).

Çevre her türlü kurumu ile tüm toplumsal örgütlenmeleri içine alan, tüm doğal şartlarla insan hayatını kapsayan bir bütün olarak tanımlanmaktadır. Toplumsal çevre ise insanları amaçları doğrultusunda bir araya getirerek diğer gruplardan ayırır. Toplumsal çevre eğitimi olursa verimli olur. Herhangi bir sosyal grup içerisindeki birey, farklı bireylere karşı toplumsal çevre içerisinde farklı statüler gösterebildiği gibi bu grup içerisindeki bireylerde farklı rol ve statüler takınabilirler. Her toplum farklı sosyal çevrelerden etkilenmiştir. Aynı zamanda kişiler bir çevreden başka bir çevreye geçebilir ve o çevreyi kendi amaçlarına göre şekillendirebilirler. Çevre ile yaşamın iç içe olduğu söylenebilir. Bireyin yaşam hücreleri oluşmaya başladığı andan itibaren çevre vardır. Çevrenin değişimi bireyin doğumundan ölümüne kadar, aileden topluma kadar, yaşam tarzında ve alışkanlıklarında, temasta bulunduğu kişilerin inanç ve davranışlarında, sosyal ve duygusal iklime kadar birey üzerinde etkisini gösterebilir (Kılıcıgil, 1998).

3.4.6. Kitle iletişim araçları

Bireylerin toplumun bir parçası olma aşamasında ve toplum ile bütünleşmesinde, toplumsal değerleri kazanmalarında kitle iletişim araçları bireyin inanç, tutum ve davranışlarında değişimlere yol açar. Etkileşim düzeyini değiştiren kitle iletişim araçları; bireylerin ön yargılarına, hangi sıklıkla kullanıldıklarına ve ne tür mesajlar verdiklerine bağlı olarak değişebilmektedir (Güz, 1996).

Kitle iletişim araçlarının önemli fonksiyonlarından biri sosyalleşmedir. Kitle iletişim araçlarının görevi sosyalleşme ve değer yargılarının pekiştirilmesidir. Toplumlarda bireylerin sosyal rollerinin tamamını en yakın çevresinden öğrenmesi pek mümkün değildir. Bu nedenle bireylerin toplumdaki sosyal rollerinin öğrenilmesinde kitle iletişim araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır (Hess, 1969). Aile içinde, komşuluk ilişkilerinde ve okuldaki rol ve modeller kitle iletişim araçları vasıtasıyla kazandırılabilir. Örneğin, T.V. yıldızları televizyon vasıtasıyla çocuklara örnek olmakta ve çeşitli davranış biçimlerini, değerleri, doğru-yanlış, iyi-kötü kavramlarını göstermektedirler. Kitle iletişim araçları doğrudan bireylere toplumla bir etkileşim içerisinde olmamakla birlikte sosyalleştirici etkileri yok sayılamaz.

Ronneberger'e (1971) göre sosyalleşme sürecinde kitle iletişim araçları önemli rol oynamaktadır. Bu durumun iki sebebi vardır. Bunlar;

- Toplumdaki düşünceyi yönlendiren ve örnek tavır sergileyen bireylerin tanıtılması,
- Sistemdeki sosyalliğin korunup ve devamlılığın sağlanmasında toplumun karmaşık yapısındaki düşüncelerimiz ve davranışlarımız etkindir. Bunlardan etkisi fazla olanlardan ilki yakın çevre dediğimiz aile ve okuldur. Bir diğeri ise kitle iletişim araçlarından öğrenilebilir. Bu durum değerlendirildiğinde insanların yaşamlarında kitle iletişim araçlarının etkisi fazladır.

3.5. Sosyalleşme Sürecinin Özellikleri

Bireylerin toplum içindeki rollerini kazanmasında toplumun kurallarındaki biçim ve işleyişler, her zaman aynı değildir. Bu sebeple Aziz'e (1982) göre toplumbilimciler

sosyalleşmenin ve sürecinin önemli özellikleri olduğunu söyleyerek hemfikir olmuşlardır. Bu özellikler;

1. Bireylerin doğumuyla başlayıp ölümüyle son veren süreç sosyalleşmedir.
2. Asıl olan yeni kuralların ve rollerin yeniden inşa edilmesidir.
3. Var olan toplumların işlevlerindeki yapı ve biçimlerde farklı olabilir. Sosyalleşme süreçleri toplumdaki bireylerin farklılıklarına göre değişkenlik gösterebilir. Değişkenliklerden ötürü kültürleşen toplumlarda bireylerdeki sosyalleşme olgularıda farklılık göstermektedir. Toplumlar kendilerine ait sosyalleşme kavramını içselleştirebilirler.
4. Toplumsal geleneklerdeki sürekliliğin sağlanması ve yeni kuşaklara aktarılması sosyalleşme süreci sayesinde gerçekleşmektedir. Kültürün devamı için aktarılan gelenekler nesiller boyunca devam ederken, bireylerin yaşantılarını tekrarlayamadıklarından dolayı sosyalleşme açısından nesiller arasında farklılıklar gözlemlenecektir. Bu durumda sosyalleşme tam anlamıyla gerçekleşmeyecektir.
5. İnsan hayatı doğumla başlayıp ölümle biten bir süreç içerisinde yordayabilir bir sıra izler. Sosyalleşme aşamalarında bebeklik, çocukluk, ergenlik, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık gibi belli sıralama izlemeyip değişkenlik gözlemlenebilir. Değişkenliğin nedenleri; bireylerin yaşadıkları sosyal, toplumsal, ekonomik sorunların olabileceği söylenebilir.
6. Bireylerin sosyalleşmesi ilk olarak aile içinde başlamaktadır. Aile içinde kişi sayısının az olması öğreneceği bilgiler dâhilinde sınırlı kalmaktadır. Bu durum bireylerin ihtiyaçlarını karşılaması için yeterli bir ortamdır. Kişi sayısının az olduğu ortamlarda bilgi, davranış ve tutum da sınırlı olacaktır. Bireyler yaş aldıkça sosyalleşecekleri ortamları farklılaştırıp kendilerinin benimsedikleri ve özdeşim kurduğu durumlar olacaktır. Bu durumlarla özdeşleştiği için rol ve kurallar daha karmaşık bir duruma gelecektir. Sosyalleşme için gelişim; yakından uzağa ve somuttan soyuta ilkeleriyle ilişkilendirilebilir.

7. 1960' lı yıllara kadar sosyalleşme kavramı tek yönlü bir süreç olarak ele alınıyordu. Gün geçtikçe yapılan araştırmalar dâhilinde çift yönlü süreç olduğu ortaya sürülmüştür. Birey, bebeklik döneminden başlayarak, etkilendiği gibi etkilemektedir. Bireylerin yaşları ilerledikçe, yaşadıkları toplumun özelliklerine bağlı kalarak, etkilenme-etkileme olgusunda değişimler göstermekte, özellikle etkileme durumuna geçilmektedir.
8. Toplumun maddi ve manevi değerlerinin geçmişe göre farklılık göstermesi toplumsal değişmeyi gösterir. Farklı bir bakış açısıyla bakıldığında toplumsal değişme ve sosyalleşme değişimi arasında bir benzerlik görülmemektedir. Ancak bu iki kavram arasında ilişkinin var olduğunu söyleyebiliriz. Bu ilişki ise bireylerin varlığını kanıtlar niteliktedir. Bireyler bulundukları toplumdan etkilenirken aynı zamanda toplumu da etkilemiş olurlar. Kuralların, bilgilerin ve değerlerin birleşimiyle yeniden “toplumsal güçler” ortaya çıkarılmaktadır. Bu değişimler toplumdaki bireylerin sosyalleşmesini etkilemektedir.
9. Sosyalleşme açısından değineceğimiz son özellik olan toplumsallaşma sürecinin hangi yöntemlerle gerçekleşiyor olmasıdır. Bu konuda tüm toplumbilimciler sosyalleşmenin toplum ile kazanılabileceğini fkrindeler. Birçok öğrenme farklı yöntemlerle gerçekleşse de, sosyalleşme için “toplumsal öğrenme” yöntemi kullanılır. Bu durum toplumsallaşma sürecinin eğitim süreciyle aynı olduğunu söyleyebilir.

3.6. Sosyalleşme Taktikleri

Bir topluluğa veya gruba yeni gelenlerin sosyalleşme amacıyla başvurdukları yöntemlerin tamamıdır (Bogler ve Somech, 2002).

Bireylerin üniversite öncesinde sahip oldukları değerler, inançlar ve güdülenmelerin alt yapısında ihtiyaçlarını karşılayabilmek için sergiledikleri davranışlar yatar. Bu davranışlar sosyalleşme taktiklerini ortaya çıkarır (Bogler ve Somech, 2002; Weidman, 1987).

Byrne ve Flood (2005); aynı şekilde öğrencilerin yükseköğrenim görme nedenlerinin akademik başarılarına göstermiş oldukları etkinin çevre ile yakından ilişkili olduğunu

vurgulamaktadır. Bu çalışmalar doğrultusunda, üniversitelerde öğrenme ortamlarının yeniden düzenlenip geliştirilerek tüm yönetici, öğretim elemanlarına ve öğrencilere yenilik sağlayacağı öngörülmüştür. Bu durumdan dolayı sosyalleşme sürecinin öğrenciler açısından ekonomik koşullarının da etkisi olduğu ileri sürülmektedir (Astin, 1993; Raab ve Adam, 2005; Weidman, 1979; 1987).

Bogler ve Somech (2002), sosyalleşme taktiklerini şöyle gruplandırmışlardır:

Araçsal Sosyalleşme Taktikleri: Öğrencilerin hedeflerini gerçekleştirmek için belli bir kural ve düzenlemeler dâhilinde hızlı sonuç doğuran davranışların tamamıdır.

Başarılı öğrencilerin olduğu dersleri seçme, ders planlarını boş zamanlarına göre ayarlama, sınavlarda başarılı olmak adına her yolu 17 kullanma, üst sınıflardaki öğrencilerin deneyimlerinden yararlanma, dönem ödevi konusunda kolay kaynak bulabileceği ve en az çaba gerektiren konuları seçme, yüksek not alınabileceği garanti olan dersleri seçme ve sadece yüksek notlar alabileceği derslere devam etme gibi bireylerin hedeflerine ulaşmak amacıyla sergilediği, okul disiplin kurallarına uygun ve sonuç odaklı davranışlardır (Bogler ve Somech, 2002).

Eğitsel Sosyalleşme Taktikleri: Öğrencilerin kendi bilgi düzeylerindeki eksikliği fark edip ek kaynaklardan ya da öğretim görevlerinden destek alıp, düzenli bir şekilde derslere aktif katılarak devam etme davranışlarıdır.

Bireylerin derse devam konusunda kararlı olma, derste tutulan notları düzenli olarak gözden geçirme, ilave okumalar yapma, etkin derse katılma, entelektüel birikimine katkı sağlayacak dersleri alma, derslere katılmadığı ya da anlamadığı durumlarda akademisyenlerden açıklama talebinde bulunma, akademik başarısını artırmak adına ödevler için ilginç ve heyecan verici konular seçme, dönem ödevlerinde akademik becerilerini ön plana çıkarma, ders sonrası zamanını akademik ortamlarda bilimsel işlerle uğraşarak harcama, üniversitede akademisyen olarak görev almak için çabalama, derse aktif katılım sağlama, kendini gerçekleştirme, bireysel ve akademik bilgi seviyelerini yükseltme entelektüel gelişimlerini artırma gibi kendi eğitsel ve akademik bilgilerini artırma odaklı sergiledikleri davranışlardır (Bogler ve Somech, 2002).

Sosyal Sosyalleşme Taktikleri: Öğrencilerin ders dışında vakit geçirip farklı sosyal etkinliklere, aktivitelere yönelme ve sosyal ilişki düzeylerini yükseltip sosyal çevre oluşturma davranışlarıdır.

Bireylerin kampüste vakit geçirme, sosyal kültürel ve sanatsal etkinliklere katılma, diğerleri ile arkadaşlık kurma ve sosyal çevre edinme üniversite ortamındaki siyasi eylemler ve teşkilatlara dâhil olma amacıyla sergiledikleri davranışlardır (Bogler ve Somech, 2002)

Entelektüel Sosyalleşme Taktikleri: Entelektüel açıdan ilgi ve kişilik gelişimleri sayesinde kendi benliklerini gerçekleştirme davranışlarının tamamıdır. Eleştirel düşünme mekanizması entelektüel kişilerin sahip olduğu en önemli özelliklerin başında gelmektedir. Özcan (2006) Eleştirel düşünme yetisi içerisinde toplumsal kalkınma, bilgi üretimi, demokrasi, laiklik, kendini gerçekleştirme, ahlak gelişimi ve duygusal zekayı barındırmaktadır. Bu yeti aynı zamanda olaylar ve bu olayların içerisinde yer alan kişileri farklı yönleri ile ele alabilen, herkes tarafından anlaşılan, kavramsal bir algı ve derinlik şansı vermektedir (Nosich, 2012).

Politik Sosyalleşme Taktikleri: Üniversitedeki öğrencilerin politik açıdan belirli etkinliklere ve gruplara katılma davranışlarıdır.

Bireylerin bulundukları ortamlar hakkında politik algılarının şekillenme biçimi, bireyin grup içerisinde davranışlarını ve dolayısıyla yaşamını şekillendirebilmektedir (Eryılmaz ve Gülova, 2017). Kişiler arası etkileşim çalışmalarının yoğunlaşması ile birlikte politik taktiklere yönelik gerçekleştirilen tanım ve sınıflandırmalar netleşmiştir (Bruins, 1999; Steensma, 2007).

Bogler ve Somech'e (2002), göre öğrencilerin yükseköğrenim görmeye güdüleyen nedenlerin neler olduğuna önem verilmesi sosyalleşme kavramı açısından gereklidir. Öğrencilerin farklı eğilimlere sahip olmaları onların çeşitli eğitsel ve kişisel özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca bu durumu Bogler ve Somech; bütün öğrencilerin yükseköğrenim görme nedenleri nasıl ki birbirinden farklıysa, bu farklılıkların temelinde de yalnızca bir sosyalleşme taktiğinin olmadığını belirtmektedir. Sosyalleşme taktikleri Bogler ve Somech öğrencilerin yükseköğrenim görme

nedenlerini dikkate alarak eğitsel, araçsal ve sosyal taktikler olmak üzere üç farklı kategoride sınıflandırmışlardır. Eğitsel nedenler için öğrencilerin derslerinde daha fazla okuma yapmaları, anlaşılmayan yerleri öğretim elemanlarına danışmaları, derslere aktif katılıp sağlayarak tartışma ortamı yaratmaları ve entelektüel açıdan geliştirici dersleri tercih etmeleri eğitsel taktikler kategorisindedir. Sosyal nedenlerle öğrenim görmekte olan öğrencilerin ders dışı zamanlarının büyük bir kısmını üniversitenin sosyal ortamlarında geçirmeleri ve burada edindikleri davranışları içeren taktikler sosyal taktikler olarak ele alınabilir. Araçsal nedenlerle öğrenim gören üniversite öğrencileri belli bir düzene ve kurallara uyum sağlamak için farklı ve pratik davranışlara yönelirler. Araçsal taktikler olarak sınıflandırılan bu yönelimler yüksek not alabileceklerinden emin oldukları daha kolay dersleri tercih etme, ödevlerini başkalarına yaptırma ya da kopyalama eğilimlerde bulunmadır.

4. MATERYAL ve YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada kullanılan yöntem, örneklem, problem, verilerin toplanması ve istatistiksel analizleri açıklanmıştır.

4.1. Araştırma Yöntemi

Bu araştırma, öğretmen adaylarının sosyalleşme taktiklerinin farklı değişkenler açısından ilişkilerini incelemeye ve kullandıkları sosyalleşme taktiklerinin bazı demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik, betimsel tarama modelinde nicel bir araştırmadır. Tarama araştırmaları, herhangi bir grubun özelliklerini belirlemek için bilgilerin toplanmasına dayalı çalışmalardır (Büyüköztürk vd., 2008). Tarama modelinde ise herhangi bir durumun (var olan ya da varlığını devam ettiren) aynen betimlemek amaçlanır (Karasar, 2006). Araştırılacak problemin hâlihazırdaki durumunu ortaya çıkarmak için kullanılan yöntemler betimsel yöntemlerdir. Betimsel yöntemlerde problemin durumu kendi şartları içerisinde olduğu gibi çalışılmaktadır (Sönmez ve Alacapınar, 2011).

4.2. Araştırma Grubu

Araştırma Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan bir üniversitenin eğitim fakültesinde öğrenim gören 1026 öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Bu öğretmen adayları Fen Bilimleri öğretmenliği (38), İlköğretim Matematik öğretmenliği (117), Sınıf öğretmenliği (116), Okul Öncesi öğretmenliği (128), Türkçe öğretmenliği (109), Sosyal Bilgisi öğretmenliği (140), Müzik öğretmenliği (75), Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik öğretmenliği (114), Resim öğretmenliği (69) ve Beden Eğitimi öğretmenliği (120) gruplarından oluşmaktadır.

4.3. Kullanılan Ölçekler

Araştırmada; veri toplama aracı olarak Özkan (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan “Sosyalleşme Taktikleri Ölçeği (STÖ)” kullanılmıştır. STÖ eğitsel, araçsal, sosyal, entelektüel ve politik taktikleri olmak üzere beş alt boyuttan oluşmakta ve toplam 24 madde içermektedir. Özkan’ın ölçeğin güvenilirliğini belirlemeye yönelik yapmış olduğu

analiz sonucunda eğitsel taktikler faktörü için Cronbach's Alpha katsayısı .76; araçsal taktikler faktörü için .62; sosyal taktikler faktörü için .67; entelektüel taktikler faktörü için .72 ve politik taktikler faktörü için .76 olarak belirlenmiştir.

Uyguladığımız ölçme aracının ise; eğitsel taktikler faktörü için Cronbach's Alpha katsayısı .77 ; araçsal taktikler faktörü için .64; sosyal taktik faktörü için .66; entelektüel taktik faktörü için .59; politik taktik faktörü için .71 toplam Cronbach's Alpha bulunmuştur. Bu bulgular, ölçeğin tüm faktörlerinin güvenilirliğe sahip olduğu anlamına gelmektedir.

4.4. İstatistiksel Analiz

Veriler için Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) programının 25.0 sürümü kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermemelerine ve değişkenlere göre uygun testlere bakılmıştır. Verilerin normallik varsayımını sağlayıp sağlamadığı Skewness ve Kurtosis değerleri incelenerek belirlenmiştir. Analiz sonucunda Kurtosis ve Skewness değerleri incelendiğinde, George ve Mallery (2010)'nin belirttiği sınırlar içerisinde (-2.0 ile +2.0) aralığında yer aldığı görülmüştür. STÖ'nin ilişkin betimsel analizi Tablo 4.1'de verilmiştir. Araştırmaya ait verilerin analizinde, aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapma (SS) gibi tanımlayıcı istatistikler, ikili karşılaştırmalar için “Bağımsız Örneklemeler için t-Testi”, ikiden fazla grubun bulunduğu karşılaştırmalarda ise “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” kullanılmıştır. Varyans analizi sonuçlarının anlamlı çıkması durumunda, farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Bonferroni çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır.

Tablo 4.1. Sosyalleşme Taktiklerine İlişkin Betimsel Analizler

					(Basıklık)		(Çarpıklık)	
Değişken		N	$\bar{X}$	SS	Skewness		Kurtosis	
Cinsiyet	Kadın	689	74,73	11,90	,189	,093	,958	,186
	Erkek	337	75,70	13,34	,264	,133	,399	,265
Bölüm	Fen Bil. Ö.	38	75,92	10,54	-,276	,383	1,100	,750
	İlk. Mat. Ö.	117	72,07	11,54	,144	,224	,459	,444

Tablo 4.1. Sosyalleşme Taktiklerine İlişkin Betimsel Analizler (devam)

Bölüm	Sınıf Ö.	116	74,12	10,62	,275	,225	,012	,446
	Okul Ö. Ö.	128	74,01	13,99	,347	,214	,465	,425
	Türkçe Ö.	109	77,64	11,48	,521	,231	,361	,459
	Sosyal Bil.Ö.	140	75,26	13,15	,310	,205	1,546	,407
	Müzik Ö.	75	79,08	12,69	,641	,277	1,219	,548
	PDR	114	71,79	13,18	,155	,226	,709	,449
	Resim Ö.	69	78,08	9,48	-,046	,293	,469	,578
	Beden Eğ.Ö.	120	75,97	12,61	,108	,222	,227	,440
Sınıf	1	201	75,79	11,69	,204	,172	,459	,342
	2	276	75,76	13,07	,391	,147	1,153	,292
	3	283	73,84	11,94	-,130	,145	,463	,289
	4	266	75,04	12,63	,373	,150	,555	,298
Yaş	17-18	62	75,33	11,08	,058	,304	-,170	,599
	19-20	406	74,87	12,49	,114	,121	1,099	,242
	21-22	404	74,33	12,72	,373	,122	,676	,243
	23+	154	77,30	11,62	,330	,196	,352	,390
Babanın Öğrenim Durumu	İlkokul	400	75,19	12,28	,415	,122	,768	,244
	Ortaokul	202	73,74	11,23	,005	,171	,358	,341
	Lise	261	76,11	12,20	,147	,151	,325	,301
	Üniversite	162	74,60	14,25	,158	,191	1,089	,379
Annenin Öğrenim Durumu	İlkokul	659	74,80	12,34	,312	,095	,665	,190
	Ortaokul	160	76,02	12,88	,082	,192	1,190	,381
	Lise	165	74,59	12,15	,037	,190	,928	,377
	Üniversite	42	77,07	12,52	,285	,365	,544	,717
Kul. Sos. Med. Plat. Sayısı	Kullanmayan	49	72,28	12,16	,599	,340	,841	,668
	1-2	577	75,34	12,50	,244	,102	,678	,204
	3-4	262	75,37	11,44	,063	,150	1,135	,300
	5+	138	74,21	13,71	,341	,206	,701	,410

Tablo 4.1. Sosyalleşme Taktiklerine İlişkin Betimsel Analizler (devam)

Kul. Sos. Med. Süresi	Kullanmayan	48	75,58	12,53	,250	,130	,310	,259
	1-2	355	75,15	12,00	,392	,122	1,193	,244
	3-4	39	73,70	12,68	,087	,212	1,374	,420
	5-6	131	75,80	13,18	-,285	,249	,538	,493
	7+	94	72,45	12,23	,565	,343	,801	,674
Ailenin Aylık Geliri	1000-3000	406	74,81	12,52	,382	,121	,717	,242
	3000-5000	353	75,44	12,47	,358	,130	,934	,259
	5000-7000	174	75,67	11,96	-,113	,184	,251	,366
	7000+	93	73,40	12,42	-,318	,250	1,236	,495
Ailenin İkametgâh Yeri	Köy	195	74,32	13,06	,316	,175	,822	,347
	Belde	47	75,34	11,52	-,080	,347	,816	,681
	İlçe	282	75,19	12,34	,187	,145	,750	,209
	İl	502	75,22	12,27	,254	,109	,779	,218

Tablo 4.1'de öğretmen adaylarına uygulanan Sosyalleşme Taktikleri Ölçeğine ilişkin ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiksel analizler verilmiştir. Ölçeğin normal dağılıma uygunluk gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Skewness ve Kurtosis katsayılarına saptanmıştır. Normallik varsayımlarının kontrolü için çarpıklık ve basıklık değerleri -2 ile +2 olarak alınmıştır (George ve Mallery, 2010). Tablo 4.1'de görüldüğü üzere tüm değişkenler açısından veriler normal dağılmıştır.

5. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde öğretmen adaylarının kullandıkları sosyalleşme taktiklerinin analizleri sonucundan elde edilen bulgular yer almaktadır. Bulgular, çalışmanın alt problemler bölümünde ifade edilen araştırma sorularına göre başlıklar halinde sunulmuştur.

5.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının kız ve erkek öğrencilerinin kullandıkları sosyalleşme taktikleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t-testi sonuçları Tablo 5.1’de sunulmuştur.

Tablo 5.1. Öğretmen Adaylarının Cinsiyete Göre Sosyalleşme Taktikleri t-Testi Sonuçları

Alt Faktör	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	t	p
Eğitsel Taktikler	Kadın	689	25,52	6,00	1024	,685	,494
	Erkek	337	25,24	6,28			
Araçsal Taktikler	Kadın	689	24,14	4,92	1024	-,848	,396
	Erkek	337	24,42	4,91			
Sosyal Taktikler	Kadın	689	15,64	4,00	1024	-,399	,690
	Erkek	337	15,75	4,34			
Entelektüel Taktikler	Kadın	689	6,77	2,06	1024	-,665	,506
	Erkek	337	6,86	2,06			
Politik Taktikler	Kadın	689	2,75	1,66	1024	,478	,000
	Erkek	337	3,40	2,23			

*p<0,05

Tablo 5.1’de yer alan analiz sonuçlarından öğretmen adaylarının cinsiyet açısından sosyalleşme taktikleri eğitsel taktikler [t(1024)=, 685, p>,05], araçsal taktikler [t(1024)=-,848, p>,05], sosyal taktikler [t(1024)=-,399, p>.05] ve entelektüel taktikler [t(1024)=-,665, p>,05] faktörlerine yönelik puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. “ Kız öğrencilerin kullandıkları eğitsel taktiklerin aritmetik ortalaması ($\bar{X}$ =25,52) erkek öğrencilerininkine ($\bar{X}$ =25,24) göre daha yüksektir. Erkek

öğrencilerin kullandıkları araçsal taktikler ($\bar{X}$ =24,42), sosyal taktikler($\bar{X}$ =15,75),entelektüel taktikler ($\bar{X}$ =6,86) ve politik taktikler ($\bar{X}$ =3,40) aritmetik ortalamaları kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

5.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümlere göre kullandıkları sosyalleşme taktikleri puanlarının istatistiksel sonuçları Tablo 5.2’de sunulmuştur.

Tablo 5.2. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Alt Faktör	Bölüm	N	$\bar{X}$	Ss
Eğitsel Taktik	Fen Bilimleri Ö. (1)	38	27,0526	5,30144
	İlköğretim Matematik Ö. (2)	117	23,5043	5,90094
	Sınıf Ö. (3)	116	25,3793	5,66247
	Okul Öncesi Ö. (4)	128	25,2734	6,39601
	Türkçe Ö. (5)	109	25,8440	5,48765
	Sosyal Bilgiler Ö. (6)	140	25,7286	6,31755
	Müzik Ö. (7)	75	26,7200	5,67489
	PDR (8)	114	24,1140	6,15257
	Resim Ö. (9)	69	27,4638	5,47610
	Beden Eğitimi Ö. (10)	120	25,6083	6,76533
	Toplam	1026	25,4357	6,09584
Araçsal Taktik	Fen Bilimleri Ö. (1)	38	23,8158	5,54517
	İlköğretim Matematik Ö. (2)	117	24,3675	4,48484
	Sınıf Ö. (3)	116	24,0431	4,59753
	Okul Öncesi Ö. (4)	128	23,9766	5,29368
	Türkçe Ö. (5)	109	25,5872	4,53425
	Sosyal Bilgiler Ö. (6)	140	24,1357	5,12184
	Müzik Ö. (7)	75	24,1600	5,16234
	PDR (8)	114	23,4123	4,73886
	Resim Ö. (9)	69	24,1594	4,69550
	Beden Eğitimi Ö. (10)	120	24,4833	5,19208
	Toplam	1026	24,2378	4,92401

Tablo 5.2. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri (devam)

Sosyal Taktik	Fen Bilimleri Ö. (1)	38	15,6842	4,68526
	İlköğretim Matematik Ö. (2)	117	14,9145	3,94482
	Sınıf Ö. (3)	116	15,2155	3,76669
	Okul Öncesi Ö. (4)	128	15,4141	4,19698
	Türkçe Ö. (5)	109	16,2844	3,66437
	Sosyal Bilgiler Ö. (6)	140	15,8286	4,19651
	Müzik Ö. (7)	75	17,2800	3,84694
	PDR (8)	114	14,6579	4,25686
	Resim Ö. (9)	69	16,4783	3,93928
	Beden Eğitimi Ö. (10)	120	15,9750	4,37422
	Toplam	1026	15,6832	4,11660
Entelektüel Taktik	Fen Bilimleri Ö. (1)	38	6,8947	1,41018
	İlköğretim Matematik Ö. (2)	117	6,6496	1,98840
	Sınıf Ö. (3)	116	6,7328	1,93529
	Okul Öncesi Ö. (4)	128	6,6875	2,18351
	Türkçe Ö. (5)	109	6,9358	2,02428
	Sosyal Bilgiler Ö. (6)	140	6,6357	2,16981
	Müzik Ö. (7)	75	7,2400	2,11072
	PDR (8)	114	6,8509	2,23896
	Resim Ö. (9)	69	7,0725	1,92750
	Beden Eğitimi Ö. (10)	120	6,7083	2,11197
	Toplam	1026	6,8021	2,06642
Politik Taktik	Fen Bilimleri Ö. (1)	38	6,8947	1,41018
	İlköğretim Matematik Ö. (2)	117	6,6496	1,98840
	Sınıf Ö. (3)	116	6,7328	1,93529
	Okul Öncesi Ö. (4)	128	6,6875	2,18351
	Türkçe Ö. (5)	109	6,9358	2,02428
	Sosyal Bilgiler Ö. (6)	140	6,6357	2,16981
	Müzik Ö. (7)	75	7,2400	2,11072
	PDR (8)	114	6,8509	2,23896
	Resim Ö. (9)	69	7,0725	1,92750
	Toplam	1026	6,8021	2,06642

Tablo 5.2. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Bölümlere Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri (devam)

Beden Eğitimi Ö. (10)	120	6,7083	2,11197
Toplam	1026	6,8021	2,06642

*p<0,05

Tablo 5.2’de incelendiğinde öğretmen adaylarının eğitim gördükleri bölümlere göre sosyalleşme taktikleri karşılaştırıldığında; eğitsel taktikler faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya Resim Öğretmenliği ($\bar{X}$ =27,4638), en düşük aritmetik ortalamaya ise İlköğretim Matematik Öğretmenliği ($\bar{X}$ =23,5043). Araçsal taktikler faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya Türkçe Öğretmenliği ($\bar{X}$ =25,5872), en düşük aritmetik ortalamaya PDR Öğretmenliği ($\bar{X}$ =23,4123). Sosyal taktikler faktöründe ise en yüksek aritmetik ortalamaya Müzik Öğretmenliği ($\bar{X}$ =17,2800), en düşük aritmetik ortalamaya PDR Öğretmenliği ($\bar{X}$ =14,6579). Entelektüel taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya Müzik Öğretmenliği ($\bar{X}$ =7,2400), en düşük aritmetik ortalamaya ise Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ($\bar{X}$ =6,6357). Politik taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya Müzik Öğretmenliği ($\bar{X}$ =3,6800), en düşük aritmetik ortalamaya ise Fen Bilimleri Öğretmenliği ($\bar{X}$ =2,4737) bölümü olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının sosyalleşme taktikleri puanlarının bölümler açısından farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 5.3’ de verilmiştir.

Tablo 5.3. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüm Açısından Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Alt Faktörler		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Eğitsel Taktik	Gruplar arası	1179,949	9	131,105	3,609	,000	7-2, 9-2, 9-8
	Gruplar içi	36908,306	1016	36,327			
	Toplam	38088,254	1025				

Tablo 5.3. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüm Açısından Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (devam)

Araçsal Taktik	Gruplar arası	307,592	9	34,177	1,415	,177	
	Gruplar içi	24544,381	1016	24,158			
	Toplam	24851,973	1025				
Sosyal Taktik	Gruplar arası	511,040	9	56,782	3,422	,000	7-2,
	Gruplar içi	16859,012	1016	16,594			7-3,
	Toplam	17370,052	1025				7-8
Entelektüel Taktik	Gruplar arası	31,862	9	3,540	,828	,590	
	Gruplar içi	4344,973	1016	4,277			
	Toplam	4376,835	1025				
Politik Taktik	Gruplar arası	119,945	9	13,327	3,813	,000	7-2,
	Gruplar içi	3551,057	1016	3,495			10-2,
	Toplam	3671,002	1025				7-4,
							10-4,
							7-8,
							10-8

*p<0,05

Tablo 5.3’de yer alan öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümlere göre sosyalleşme taktikleri açısından araçsal taktiklerinde $[F(9,1016)=1,41, p>,05]$ ve entelektüel taktiklerinde $[F(9,1016)=,828, p>,05]$ istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte analiz sonuçları doğrultusunda öğretmen adaylarının sosyalleşme taktiklerinin bölümler açısından eğitsel taktik faktöründe $[F(9, 1016)=3,60, p< ,05]$, Resim Öğretmenliği ve Müzik Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının lehine, İlköğretim Matematik ve PDR bölümü öğretmen adaylarına göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir. Sosyal taktik faktöründe $[F(9, 1016)=3.42, p<,05]$ Müzik Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının lehine, İlköğretim Matematik, Sınıf ve PDR bölümündeki

öğretmen adaylarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaştığı görülmektedir. Politik taktik faktöründe $[F(9, 1016)=3,81, p<,05]$ Müzik Öğretmenliği ve Beden Eğitimi Öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının lehine, İlköğretim Matematik, Okul Öncesi ve PDR bölümü öğretmen adaylarına göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir. Araçsal taktik ve entelektüel taktik faktörlerinde gruplar arası istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

5.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre kullandıkları sosyalleşme taktikleri puanlarının istatistiksel sonuçları Tablo 5.4’de sunulmuştur.

Tablo 5.4. Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeylerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Alt Faktör	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss
Eğitsel Taktik	1	201	25,8756	5,76970
	2	276	26,0435	6,06854
	3	283	24,7456	6,18786
	4	266	25,2068	6,20883
	Toplam	1026	25,4357	6,09584
Sosyal Taktik	1	201	15,5423	4,12910
	2	276	16,1014	4,14429
	3	283	15,3498	4,19573
	4	266	15,7105	3,97573
	Toplam	1026	15,6832	4,11660
Entelektüel Taktik	1	201	6,8905	2,00199
	2	276	6,8116	1,96349
	3	283	6,7032	2,18884
	4	266	6,8308	2,09166
	Toplam	1026	6,8021	2,06642
Politik Taktik	1	201	2,8109	1,66255
	2	276	3,0797	2,08915
	3	283	2,8445	1,72709

Tablo 5.4. Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeylerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri (devam)

	4	266	3,1053	1,99911
	Toplam	1026	2,9688	1,89248
Araçsal Taktik	1	201	24,8806	4,81515
	2	276	23,7246	5,05500
	3	283	24,1625	4,67774
	4	266	24,3647	5,08628
	Toplam	1026	24,2378	4,92401

*p<0,05

Tablo 5.4’ de incelendiğinde öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre sosyalleşme taktikleri karşılaştırıldığında; eğitsel taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya ikinci sınıf ($\bar{X}$ =26,0435), en düşük aritmetik ortalamaya ise üçüncü sınıf ($\bar{X}$ =24,7456). Araçsal taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya birinci sınıf ($\bar{X}$ =24,8806), en düşük aritmetik ortalamaya ikinci sınıf($\bar{X}$ =23,7246). Sosyal taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya ikinci sınıf($\bar{X}$ =16,1014), en düşük aritmetik ortalamaya üçüncü sınıf($\bar{X}$ =15,3498). Entelektüel taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya birinci sınıf ($\bar{X}$ =6,8905), en düşük aritmetik ortalamaya üçüncü sınıf ($\bar{X}$ =6,7032). Politik taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya dördüncü sınıf ($\bar{X}$ =3,1053), en düşük aritmetik ortalamaya ise birinci sınıf ($\bar{X}$ =2,8109) olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri sosyalleşme taktikleri açısından karşılaştırıldığında ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 5.5’ de verilmiştir.

Tablo 5.5. Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyleri Açısından Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Alt Faktörler		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplar arası	289,576	3	96,525	2,610	,050
Eğitsel Taktik	Gruplar içi	37798,679	1022	36,985		
	Toplam	38088,254	1025			

Tablo 5.5. Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyleri Açısından Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (devam)

	Gruplar arası	161,615	3	53,872	2,230	,083
Araçsal Taktik	Gruplar içi	24690,358	1022	24,159		
	Toplam	24851,973	1025			
	Gruplar arası	83,924	3	27,975	1,654	,175
Sosyal Taktik	Gruplar içi	17286,128	1022	16,914		
	Toplam	17370,052	1025			
	Gruplar arası	4,586	3	1,529	,357	,784
Entelektüel Taktik	Gruplar içi	4372,249	1022	4,278		
	Toplam	4376,835	1025			
	Gruplar arası	17,728	3	5,909	1,653	,176
Politik Taktik	Gruplar içi	3653,274	1022	3,575		
	Toplam	3671,002	1025			

*p<0,05

Tablo 5.5’de yer alan öğretmen adaylarının sınıf düzeylerinin sosyalleşme taktikleri açısından eğitsel taktiklerinde $[F(3,1022)=2,61, p>,05]$, araçsal taktiklerinde $[F(3,1022)=2,23, p>,05]$, sosyal taktiklerinde $[F(3,1022)=1,65, p>,05]$, entelektüel taktiklerinde $[F(3,1022)=,357, p>,05]$ ve politik taktiklerinde $[F(3,1022)=1,65, p>,05]$ istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

5.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının yaş düzeylerine göre kullandıkları sosyalleşme taktikleri puanlarının istatistiksel sonuçları Tablo 5.6’da sunulmuştur.

Tablo 5.6. Öğretmen Adaylarının Yaş Düzeylerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Alt Faktör	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss
Eğitsel Taktik	17-18 (1)	62	25,7097	6,11203
	19-20 (2)	406	25,4360	6,13467
	21-22 (3)	404	24,8515	6,11695
	23+ (4)	154	26,8571	5,73651

Tablo 5.6. Öğretmen Adaylarının Yaş Düzeylerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri (devam)

	Toplam	1026	25,4357	6,09584
Araçsal Taktik	17-18 (1)	62	24,3065	5,39760
	19-20 (2)	406	24,2512	4,86367
	21-22 (3)	404	24,2649	4,98451
	23+ (4)	154	24,1039	4,76804
	Toplam	1026	24,2378	4,92401
Sosyal Taktik	17-18 (1)	62	15,6774	4,05202
	19-20 (2)	406	15,5025	4,19273
	21-22 (3)	404	15,7178	4,13837
	23+ (4)	154	16,0714	3,88580
	Toplam	1026	15,6832	4,11660
Entelektüel Taktik	17-18 (1)	62	6,7258	2,09738
	19-20 (2)	406	6,7980	2,03878
	21-22 (3)	404	6,6931	2,14253
	23+ (4)	154	7,1299	1,90184
	Toplam	1026	6,8021	2,06642
Politik Taktik	17-18 (1)	62	2,9194	1,80435
	19-20 (2)	406	2,8103	1,75147
	21-22 (3)	404	2,9678	1,92578
	23+ (4)	154	3,4091	2,13166
	Toplam	1026	2,9688	1,89248

*p<0,05

Tablo 5.6’da incelendiğinde öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre sosyalleşme taktikleri karşılaştırıldığında; eğitsel taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya 23+ yaş grubu ($\bar{X}$ =26,8571), en düşük aritmetik ortalamaya ise 21-22 yaş grubu ($\bar{X}$ =23,5043). Araçsal taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya 17-18 yaş grubu ($\bar{X}$ =24,3065), en düşük aritmetik ortalamaya 23+ yaş grubu ($\bar{X}$ =24,1039). Sosyal taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya 23+ yaş grubu ($\bar{X}$ =16,0714), en düşük aritmetik ortalamaya 19-20 yaş grubu ($\bar{X}$ =15,5025). Entelektüel taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya 23+ yaş grubu ($\bar{X}$ =7,1299), en düşük aritmetik ortalamaya 21-22 yaş grubu ($\bar{X}$ =6,6931). Politik taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya

23+ yaş grubu ($\bar{X}$ =3,4091), en düşük aritmetik ortalamaya 19-20 yaş grubu ($\bar{X}$ =2,8103) olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının sosyalleşme taktikleri puanlarının yaş grubu açısından farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 5.7' de sunulmuştur.

Tablo 5.7. Öğretmen Adaylarının Yaş Düzeyleri Açısından Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Alt Faktörler		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Eğitsel Taktik	Gruplar arası	453,699	3	151,233	4,107	,007	4-3
	Gruplar içi	37634,555	1022	36,824			
	Toplam	38088,254	1025				
Sosyal Taktik	Gruplar arası	36,960	3	12,320	,726	,536	
	Gruplar içi	17333,092	1022	16,960			
	Toplam	17370,052	1025				
Entelektüel Taktik	Gruplar arası	21,715	3	7,238	1,699	,166	
	Gruplar içi	4355,120	1022	4,261			
	Toplam	4376,835	1025				
Politik Taktik	Gruplar arası	40,200	3	13,400	3,772	,010	4-2
	Gruplar içi	3630,802	1022	3,553			
	Toplam	3671,002	1025				
Araçsal Taktik	Gruplar arası	3,422	3	1,141	,047	,987	

Tablo 5.7. Öğretmen Adaylarının Yaş Düzeyleri Açısından Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (devam)

Gruplar	24848,550	1022	24,314
İç			
Toplam	24851,973	1025	

*p<0,05

Tablo 5.7’de yer alan öğretmen adaylarının yaş gruplarının sosyalleşme taktikleri açısından araçsal taktikler [F(3,1022)=1,14, p>,05, sosyal taktikler [F(3,1022)=12,32, p>,05 ve entelektüel taktikler [F(3,1022)=1,69, p>,05 istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte analiz sonuçları doğrultusunda eğitsel taktikler faktöründe [F(3,1022)=151,23, p<,05 23+ yaş grubunun lehine, 21-22 yaş grubu öğretmen adaylarına göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir. Politik taktik faktöründe ise [F(3,1022)=13,40 p<,05 23+ yaş grubunun lehine, 19-20 yaş grubu öğretmen adaylarına göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir.

5.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının babalarının öğrenim düzeylerine göre kullandıkları sosyalleşme taktikleri puanlarının istatistiksel sonuçları Tablo 5.8’de sunulmuştur.

Tablo 5.8. Öğretmen Adaylarının Babalarının Öğrenim Düzeylerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Alt Faktör	Mezuniyet	N	$\bar{X}$	Ss
Eğitsel Taktik	İlkokul (1)	401	25,2569	5,87804
	Ortaokul (2)	202	24,6485	5,58518
	Lise (3)	261	26,1073	6,22186
	Toplam	1026	25,4357	6,09584
Araçsal Taktik	İlkokul (1)	401	24,4264	4,92952
	Ortaokul (2)	202	23,8515	4,71029
	Lise (3)	261	24,4023	4,89928
	Üniversite (4)	162	23,9877	5,20987
	Toplam	1026	24,2378	4,92401
	İlkokul (1)	401	15,6683	4,18596

Tablo 5.8. Öğretmen Adaylarının Babalarının Öğrenim Düzeylerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri (devam)

Sosyal Taktik	Ortaokul (2)	202	15,8267	3,94170
	Lise (3)	261	15,8966	3,81203
	Üniversite (4)	162	15,1975	4,59927
	Toplam	1026	15,6832	4,11660
Entelektüel Taktik	İlkokul (1)	401	6,8828	2,05152
	Ortaokul (2)	202	6,5594	2,08261
	Lise (3)	261	6,9234	2,05545
	Üniversite (4)	162	6,7099	2,09015
	Toplam	1026	6,8021	2,06642
Politik Taktik	İlkokul (1)	401	3,0499	2,02052
	Ortaokul (2)	202	2,8614	1,65436
	Lise (3)	261	2,9502	1,87325
	Üniversite (4)	162	2,9321	1,88201
	Toplam	1026	2,9688	1,89248

*p<0,05

Tablo 5.8’ de incelendiğinde öğretmen adaylarının babalarının öğrenim düzeylerine göre sosyalleşme taktikleri karşılaştırıldığında; eğitsel taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya lise mezunu ($\bar{X}$ =26,1073), en düşük aritmetik ortalamaya ise ortaokul mezunu ($\bar{X}$ =24,6485). Araçsal taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya ilkokul mezunu ($\bar{X}$ =24,4264), en düşük aritmetik ortalamaya ortaokul mezunu ($\bar{X}$ =23,8515). Sosyal taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya lise mezunu ($\bar{X}$ =15,8966), en düşük aritmetik ortalamaya üniversite mezunu ($\bar{X}$ =15,1975). Entelektüel taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya lise mezunu ($\bar{X}$ =6,9234), en düşük aritmetik ortalamaya ortaokul mezunu ($\bar{X}$ =6,5594). Politik taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya ilkokul mezunu ($\bar{X}$ =3,0499), en düşük aritmetik ortalamaya ise ortaokul mezunu ($\bar{X}$ =2,8614) olduğu görülmektedir.

Tablo 5.8’de öğretmen adaylarının babalarının öğrenim düzeyleri sosyalleşme taktikleri açısından karşılaştırıldığında ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı fark olup

olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 5.9’ da verilmiştir.

Tablo 5.9. Öğretmen Adaylarının Babalarının Öğrenim Düzeyleri Açısından Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Alt Faktörler		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitsel Taktik	Gruplar arası	275,270	3	91,557	2,475	,060
	Gruplar içi	37813,584	1022	37,000		
	Toplam	38088,254	1025			
Araçsal Taktik	Gruplar arası	61,614	3	20,538	,847	,468
	Gruplar içi	24790,358	1022	24,257		
	Toplam	24851,973	1025			
Sosyal Taktik	Gruplar arası	54,342	3	18,114	1,069	,361
	Gruplar içi	17315,709	1022	16,943		
	Toplam	17370,052	1025			
Entelektüel Taktik	Gruplar arası	19,725	3	6,575	1,542	,202
	Gruplar içi	4357,110	1022	4,263		
	Toplam	4376,835	1025			
Politik Taktik	Gruplar arası	5,275	3	1,758	,490	,689
	Gruplar içi	3665,727	1022	3,587		
	Toplam	3671,002	1025			

*p<0,05

Tablo 5.9’da yer alan öğretmen adaylarının babalarının öğrenim düzeylerine göre sosyalleşme taktikleri açısından eğitsel taktikler [F(3,1022)=2,47, p>,05, araçsal taktikler [F(3,1022)=,847, p>,05, sosyal taktikler [F(3,1022)=1,06, p>,05, entelektüel taktikler [F(3,1022)=1,54, p>,05 ve politik taktikler [F(3,1022)=,490, p>,05 anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

5.6. Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının annelerinin öğrenim düzeylerine göre kullandıkları sosyalleşme taktikleri puanlarının istatistiksel sonuçları Tablo 5.10’da sunulmuştur.

Tablo 5.10. Öğretmen Adaylarının Annelerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Alt Faktör	Mezuniyet	N	$\bar{X}$	Ss
Eğitsel Taktik	İlkokul (1)	659	25,1760	5,94958
	Ortaokul (2)	160	26,0063	6,36173
	Lise (3)	165	25,4121	6,32454
	Üniversite (4)	42	27,4286	6,12529
	Toplam	1026	25,4357	6,09584
Araçsal Taktik	İlkokul (1)	659	24,2155	4,86277
	Ortaokul (2)	160	24,0000	5,00691
	Lise (3)	165	24,6727	4,86170
	Üniversite (4)	42	23,7857	5,80385
	Toplam	1026	24, 2378	4,92401
Sosyal Taktik	İlkokul (1)	659	15,6677	4,06449
	Ortaokul (2)	160	16,0750	4,17924
	Lise (3)	165	15,2303	4,28927
	Üniversite (4)	42	15,1975	3,93568
	Toplam	1026	15,6868	4,11660
Entelektüel Taktik	İlkokul (1)	659	6,8316	2,05187
	Ortaokul (2)	160	6,8000	2,02748
	Lise (3)	165	6,7273	2,14523
	Üniversite (4)	42	6,6429	2,18444
	Toplam	1026	6,8021	2,06642
Politik Taktik	İlkokul (1)	659	2,9590	1,87525
	Ortaokul (2)	160	3,1438	2,02763
	Lise (3)	165	2,8303	1,77250
	Üniversite (4)	42	3,0000	2,09529
	Toplam	1026	2,9688	1,94266

*p<0,05

Tablo 5.10' da incelendiğinde öğretmen adaylarının annelerinin öğrenim düzeylerine göre sosyalleşme taktikleri karşılaştırıldığında; eğitsel taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya üniversite mezunu ($\bar{X}$ =27,4286), en düşük aritmetik ortalamaya ise ilkokul mezunu ($\bar{X}$ =25,1760). Araçsal taktik faktöründe en yüksek aritmetik

ortalamaya lise mezunu ($\bar{X}=24,6727$), en düşük aritmetik ortalamaya üniversite mezunu ($\bar{X}=23,7857$). Sosyal taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya ortaokul mezunu ($\bar{X}=16,0750$), en düşük aritmetik ortalamaya üniversite mezunu ($\bar{X}=15,1975$). Entelektüel taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya ilkokul mezunu ($\bar{X}=6,8316$), en düşük aritmetik ortalamaya üniversite mezunu ($\bar{X}=6,6429$). Politik taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya ortaokul mezunu ($\bar{X}=3,1438$), en düşük aritmetik ortalamaya ise lise mezunu ($\bar{X}=2,8303$) olduğu görülmektedir.

Tablo 5.10’da öğretmen adaylarının annelerinin öğrenim düzeyleri sosyalleşme taktikleri açısından karşılaştırıldığında ortalamlarında istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 5.11’de verilmiştir.

Tablo 5.11. Öğretmen Adaylarının Annelerinin Öğrenim Düzeyleri Açısından Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Alt Faktörler		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitsel Taktik	Gruplar arası	263,418	3	87,806	2,372	,069
	Gruplar içi	37824,836	1022	37,011		
	Toplam	38088,254	1025			
Araçsal Taktik	Gruplar arası	49,172	3	16,391	,675	,567
	Gruplar içi	24802,801	1022	24,269		
	Toplam	24851,973	1025			
Sosyal Taktik	Gruplar arası	70,410	3	23,470	1,387	,245
	Gruplar içi	17299,641	1022	16,927		
	Toplam	17370,052	1025			
Entelektüel Taktik	Gruplar arası	2,562	3	,854	,200	,897
	Gruplar içi	4374,274	1022	4,280		
	Toplam	4376,835	1025			
Politik Taktik	Gruplar arası	8,166	3	2,722	,759	,517
	Gruplar içi	3662,836	1022	3,584		
	Toplam	3671,002	1025			

*p<0,05

Tablo 5.11’de yer alan öğretmen adaylarının annelerinin öğrenim düzeylerine göre sosyalleşme taktikleri açısından eğitsel taktikler $[F(3,1022)=2,37, p>,05]$, araçsal taktikler $[F(3,1022)=,675 p>,05]$, sosyal taktikler $[F(3,1022)=1,38, p>,05]$, entelektüel taktikler $[F(3,1022)=,200, p>,05]$ ve politik taktikler $[F(3,1022)=,759, p>,05]$ anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

5.7. Yedinci Alt Probleme Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya platform sayılarının kullandıkları sosyalleşme taktikleri puanlarının istatistiksel sonuçları Tablo 5.12’de sunulmuştur.

Tablo 5.12. Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Medya Platform Sayılarına Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Alt Faktör	Platform Sayısı	N	$\bar{X}$	Ss
Eğitsel Taktik	Kullanmayan	49	23,9592	6,12699
	1-2	577	25,6898	6,21622
	3-4	262	25,6565	5,74392
	5+	138	24,4783	6,12190
	Toplam	1026	25,4357	6,09584
Araçsal Taktik	Kullanmayan	49	24,1633	4,62487
	1-2	577	24,1958	5,13445
	3-4	262	24,3321	4,56881
	5+	138	24,2609	4,82437
	Toplam	1026	24,2378	4,92401
Sosyal Taktik	Kullanmayan	49	15,633	4,49234
	1-2	577	15,7314	4,10567
	3-4	262	15,5763	3,88334
	5+	138	15,8696	4,46695
	Toplam	1026	15,6832	4,11660
Entelektüel Taktik	Kullanmayan	49	6,3878	2,35245
	1-2	577	6,8579	2,03543
	3-4	262	6,9122	1,98942

Tablo 5.12. Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Medya Platform Sayılarına Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri (devam)

	5+	138	6,5072	2,20565
	Toplam	1026	6,8021	2,06642
Politik Taktik	Kullanmayan	49	2,6122	1,28803
	1-2	577	2,9983	1,95034
	3-4	262	2,9008	1,78909
	5+	138	3,1014	2,01197
	Toplam	1026	2,9688	1,89248

*p<0,05

Tablo 5.12’de incelendiğinde öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya platform sayıları göre sosyalleşme taktikleri karşılaştırıldığında; eğitsel taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya 1-2 platform ($\bar{X}$ =25,6898), en düşük aritmetik ortalamaya ise kullanmayanlar ($\bar{X}$ =23,9592). Araçsal taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya 3-4 platform ($\bar{X}$ =24,3321), en düşük aritmetik ortalamaya kullanmayanlar ($\bar{X}$ =24,1633). Sosyal taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya 5+ platform ($\bar{X}$ =15,8696), en düşük aritmetik ortalamaya kullanmayanlar ($\bar{X}$ =15,1633). Entelektüel taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya 3-4 platform ($\bar{X}$ =6,9122), en düşük aritmetik ortalamaya kullanmayanlar ($\bar{X}$ =6,3878). Politik taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya 5+ platform ($\bar{X}$ =3,1014), en düşük aritmetik ortalamaya ise kullanmayanlar ($\bar{X}$ =2,6122) olduğu görülmektedir.

Tablo 5.12’de öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya platform sayıları sosyalleşme taktikleri açısından karşılaştırıldığında ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 5.13’ de verilmiştir.

Tablo 5.13. Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Medya Platform Sayılarına Göre Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Alt Faktörler	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	283,348	3	94,449	2,553	,054

Tablo 5.13. Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Medya Platform Sayılarına Göre Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (devam)

Eğitsel Taktik	Gruplar içi	37804,907	1022	36,991		
	Toplam	38088,254	1025			
Araçsal Taktik	Gruplar arası	3,689	3	1,230	,051	,985
	Gruplar içi	24848,283	1022	24,313		
	Toplam	24851,973	1025			
Sosyal Taktik	Gruplar arası	22,370	3	7,457	,439	,725
	Gruplar içi	17347,682	1022	16,974		
	Toplam	17370,052	1025			
Entelektüel Taktik	Gruplar arası	25,382	3	8,461	1,987	,114
	Gruplar içi	4351,453	1022	4,258		
	Toplam	4376,835	1025			
Politik Taktik	Gruplar arası	10,371	3	3,457	,965	,408
	Gruplar içi	3660,630	1022	3,582		
	Toplam	3671,002	1025			

*p<0,05

Tablo 5.13’de yer alan öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya platform sayılarına göre sosyalleşme taktikleri açısından eğitsel taktikler $[F(3,1022)=2,55, p>,05]$, araçsal taktikler $[F(3,1022)=,051, p>,05]$, sosyal taktikler $[F(3,1022)=,439, p>,05]$, entelektüel taktikler $[F(3,1022)=1,98, p>,05]$ ve politik taktikler $[F(3,1022)=,965, p>,05]$ anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

5.8. Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya kullanım sürelerinin sosyalleşme taktikleri puanlarının istatistiksel sonuçları Tablo 5.14’de sunulmuştur.

Tablo 5.14. Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Medya Platform Sürelerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Alt Faktör	Süre	N	$\bar{X}$	Ss
	Kullanmıyor	48	23,9792	6,19021

Tablo 5.14. Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Medya Platform Sürelerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri (devam)

Eğitsel Taktik	1-2 saat	355	25,9380	6,15309
	3-4 saat	398	25,5930	5,68175
	5-6 saat	131	24,6183	6,38804
	7+	94	24,7553	6,90284
	Toplam	1026	25,4357	6,09584
	Kullanmıyor	48	24,2917	4,58470
Araçsal Taktik	1-2 saat	355	23,8197	5,01198
	3-4 saat	398	24,3141	4,99615
	5-6 saat	131	24,5344	4,31509
	7+	94	25,0532	5,18759
	Toplam	1026	24,2378	4,92401
	Kullanmıyor	48	15,1458	4,53820
Sosyal Taktik	1-2 saat	355	15,7606	4,09031
	3-4 saat	398	15,7060	3,95778
	5-6 saat	131	15,1985	4,59669
	7+	94	16,2447	3,93136
	Toplam	1026	15,6832	4,11660
	Kullanmıyor	48	6,4167	2,36853
Entelektüel Taktik	1-2 saat	355	7,0563	1,96356
	3-4 saat	398	6,7638	1,98089
	5-6 saat	131	4,4275	2,12324
	7+	94	6,7234	2,44247
	Toplam	1026	6,8021	2,06642
	Kullanmıyor	48	2,6250	1,29853
Politik Taktik	1-2 saat	355	3,0507	1,97948
	3-4 saat	398	2,9372	1,92389
	5-6 saat	131	2,9237	1,81709
	7+	94	3,0319	1,78676
	Toplam	1026	2,9688	1,89248
	Kullanmıyor	48	2,6250	1,29853

*p<0,05

Tablo 5.14’de incelendiğinde öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya sürelerine göre sosyalleşme taktikleri karşılaştırıldığında; eğitsel taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya 1-2 saat aralığında ($\bar{X}$ =25,9380), en düşük aritmetik ortalamaya kullanmıyor seçeneği ($\bar{X}$ =23,9792). Araçsal taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya 7+ saat aralığında ($\bar{X}$ =25,0532), en düşük aritmetik ortalamaya 1-2 saat ($\bar{X}$ =23,8197). Sosyal taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya 7+ saat aralığında ($\bar{X}$ =16,2447), en düşük aritmetik ortalamaya kullanmıyor seçeneği ($\bar{X}$ =15,1458). Entelektüel taktik faktöründe en yüksek aritmetik 1-2 saat aralığında ($\bar{X}$ =15,1458), en düşük aritmetik ortalamaya kullanmıyor seçeneği ($\bar{X}$ =6,4167). Politik taktik faktöründe en yüksek ortalamaya 1-2 saat aralığında ($\bar{X}$ =3,0507), en düşük aritmetik ortalamaya kullanmıyor seçeneği ($\bar{X}$ =2,6250).

Öğretmen adaylarının sosyalleşme taktikleri puanlarının kullandıkları sosyal medya süreleri açısından farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 5.15’ de sunulmuştur.

Tablo 5.15. Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Medya Platform Sürelerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Alt Faktörler		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalama ası	F	p	Anlamlı Fark
Eğitsel Taktik	Gruplar arası	332,290	3	83,072	2,246	,062	
	Gruplar içi	37755,964	1022	36,979			
	Toplam	38088,254	1025				
Araçsal Taktik	Gruplar arası	138,523	3	34,631	1,431	,222	
	Gruplar içi	24713,449	1022	24,205			
	Toplam	24851,973	1025				
Sosyal Taktik	Gruplar arası	76,607	3	19,152	1,131	,341	
	Gruplar içi	17293,445	1022	16,938			

Tablo 5.15. Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Sosyal Medya Platform Sürelerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (devam)

	Toplam	17370,052	1025				
Entelektüel Taktik	Gruplar arası	49,627	3	12,407	2,927	,020	1-3
	Gruplar içi	4327,208	1022	4,238			
	Toplam	4376,835	1025				
Politik Taktik	Gruplar arası	9,094	3	2,274	,634	,638	
	Gruplar içi	3661,908	1022	3,587			
	Toplam	3671,002	1025				

*p<0,05

Tablo 5.15’de yer alan öğretmen adaylarının kullandıkları sosyal medya platform sürelerinin sosyalleşme taktikleri açısından eğitsel taktiklerinde $[F(4,1021)=2,24, p>,05]$, araçsal taktiklerinde $[F(4,1021)=1,43, p>,05]$, sosyal taktiklerinde $[F(4,1021)=1,13, p>,05]$ ve politik taktiklerinde $[F(4,1021)=,634, p>,05]$ anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte analiz sonuçları doğrultusunda entelektüel taktiklerinde $[F(4,1021)=2,92, p<,05]$ 1-2 saat aralığında kullananların lehine, 3-4 saat aralığındaki öğretmen adaylarına göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir.

5.9. Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının aile ikametgâh yerlerine göre sosyalleşme taktikleri puanlarının istatistiksel sonuçları Tablo 5.16’da sunulmuştur.

Tablo 5.16. Öğretmen Adaylarının Aile İkametgâh Yerlerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Alt Faktör	İkametgâh	N	$\bar{X}$	Ss
Eğitsel Taktik	Köy (1)	195	24,6154	6,27306
	Belde (2)	47	25,2766	5,92233
	İlçe (3)	282	25,2411	6,06712

Tablo 5.16. Öğretmen Adaylarının Aile İkametgâh Yerlerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puanlarının Betimsel İstatistikleri (devam)

	İl (4)	502	25,8785	6,03641
	Toplam	1026	25,4357	6,09584
Araçsal Taktik	Köy (1)	195	24,4974	4,85605
	Belde (2)	47	24,0638	4,95372
	İlçe (3)	282	24,4184	4,89266
	İl (4)	502	24,0518	4,97110
	Toplam	1026	24,2378	4,92401
Sosyal Taktik	Köy (1)	195	15,7282	4,13347
	Belde (2)	47	16,3617	3,57786
	İlçe (3)	282	15,6667	4,08916
	İl (4)	502	15,6116	4,17751
	Toplam	1026	15,6832	4,11660
Entelektüel Taktik	Köy (1)	195	6,7179	2,17943
	Belde (2)	47	6,3830	2,29890
	İlçe (3)	282	6,7411	2,03537
	İl (4)	502	6,9084	2,01382
	Toplam	1026	6,8021	2,06642
Politik Taktik	Köy (1)	195	2,9897	1,83323
	Belde (2)	47	3,2553	2,39989
	İlçe (3)	282	3,0887	2,07234
	İl (4)	502	2,8665	1,74985
	Toplam	1026	2,9688	1,89248

*p<0,05

Tablo 5.16’da incelendiğinde öğretmen adaylarının aile ikametgâh yerlerine göre sosyalleşme taktikleri karşılaştırıldığında; eğitsel taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya ilde ($\bar{X}$ =25,8785), en düşük aritmetik ortalamaya ise köyde ($\bar{X}$ =24,6154). Araçsal taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya köyde ($\bar{X}$ =24,4974), en düşük aritmetik ortalamaya ilde ($\bar{X}$ =24,0518). Sosyal taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya belde ($\bar{X}$ =16,3617), en düşük aritmetik ortalamaya ilde ($\bar{X}$ =15,6116). Entelektüel taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya ilde ($\bar{X}$ =6,9084), en düşük

aritmetik ortalamaya belde ($\bar{X}=6,3830$). Politik taktik faktöründe en yüksek aritmetik ortalamaya belde ($\bar{X}=3,2553$), en düşük aritmetik ortalamaya ise ilde ($\bar{X}=2,8665$) olduğu görülmektedir.

Tablo 5.16’da öğretmen adaylarının aile ikametgâh yerleri sosyalleşme taktikleri açısından karşılaştırıldığında ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 5.17’ da sunulmuştur.

Tablo 5.17. Öğretmen Adaylarının Aile İkametgâh Yerlerine Göre Sosyalleşme Taktikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Alt Faktörler		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Eğitsel Taktik	Gruplar arası	241,506	3	80,502	2,174	,090
	Gruplar içi	37846,749	1022	37,032		
	Toplam	38088,254	1025			
Araçsal Taktik	Gruplar arası	41,138	3	13,713	,565	,638
	Gruplar içi	24810,835	1022	24,277		
	Toplam	24851,973	1025			
Sosyal Taktik	Gruplar arası	24,686	3	8,229	,485	,693
	Gruplar içi	17345,366	1022	16,972		
	Toplam	17370,052	1025			
Entelektüel Taktik	Gruplar arası	16,354	3	5,451	1,278	,281
	Gruplar içi	4360,481	1022	4,267		
	Toplam	4376,835	1025			
Politik Taktik	Gruplar arası	13,245	3	4,415	1,234	,296
	Gruplar içi	3657,757	1022	3,579		
	Toplam	3671,002	1025			

*p<0,05

Tablo 5.17’de yer alan öğretmen adaylarının aile ikametgâh yerlerine göre sosyalleşme taktikleri açısından eğitsel taktikler [F(3,1022)=2,17, p>,05, araçsal taktikler [F(3,1022)=,565, p>,05, sosyal taktikler [F(3,1022)=,485, p>,05, entelektüel taktikler [F(3,1022)=1,27, p>,05 ve politik taktikler [F(3,1022)=1,23, p>,05 anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

6. SONUÇ ve TARTIŞMA

Öğretmen adaylarının sosyalleşme taktiklerinin farklı değişkenler açısından belirlendiği bu çalışmamızda elde ettiğimiz veriler yorumlanmıştır.

Çalışmadan elde edilen bulgular incelendiğinde öğretmen adaylarının kullandıkları sosyalleşme taktikleri cinsiyet değişkeni açısından anlamlı fark göstermektedir. Sosyalleşme taktiklerinden sadece alt boyutlarından politik taktik faktöründe erkek öğrencilerin lehine anlamlı fark bulunmuştur. Diğer alt boyutlarından; eğitsel, araçsal, sosyal ve entelektüel taktik faktörlerinde cinsiyet açısından anlamlı farklılık bulunmamıştır. Benzer şekilde Gizir vd., (2010), Özkan (2013) ve Özkan (2011) yaptıkları çalışmada sosyalleşme taktiklerinin cinsiyet değişkeni açısından politik taktikler alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamızın aksine cinsiyet açısından eğitsel taktikler alt boyutunda da anlamlı fark bulunmuştur. Sosyalleşme süreci içerisinde kız ve erkek öğretmen adaylarının farklı cinsiyet kalıpları içerisinde yetiştirilmelerinden dolayı, bireylere yüklenmiş olan toplumsal etiketler ve beklentiler farklı olduğundan; erkek öğretmen adaylarının politik taktikler faktörü puanı kız öğretmen adaylarına göre daha yüksektir (Özkan, 2011). Toplumun biçmiş olduğu roller öğretmen adayları üzerinde ne kadar etkili olsa da eğitsel, araçsal, sosyal ve entelektüel taktik faktörlerine yansımamıştır. Gürtekin (2019)' de yapmış olduğu çalışmada sosyalleşmede eğitsel, araçsal, sosyal ve entelektüel taktiklere ilişkin görüşler ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulmamıştır. Kılıç (2020) de eğitsel, sosyal, entelektüel ve politik taktik alt boyutlarında cinsiyet açısından anlamlı fark bulmamıştır. Sadece araçsal taktik faktöründe cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının kullandıkları sosyalleşme taktikleri öğrenim gördükleri bölüm değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Çalışmamızdan elde edilen bulgular incelendiğinde eğitsel taktikler, sosyal taktikler ve politik taktikler faktörlerinde bölümler arası anlamlı fark olduğu, araçsal ve entelektüel taktikler faktörlerinde ise istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte analiz sonuçları doğrultusunda öğretmen adaylarının sosyalleşme taktiklerinin bölümler açısından eğitsel taktik faktöründe Resim Öğretmenliği ve Müzik

Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının lehine, İlköğretim Matematik ve PDR bölümü öğretmen adaylarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin çoğunluğu resim, müzik ve beden eğitimi derslerini bireysel gelişim ve sosyalleşme açısından gerekli görmektedir. Müfredatta da programlar bireysel gelişim ve sosyalleşmeyi destekleyici nitelikte kazanımlar içermektedir. Fakat programın uygulanmasının pek mümkün olmadığı söz konusudur. Bunun nedeni olarakta araç-gereç, fiziksel yetersizlikler ve uygulamalardaki ikilemler öne çıkarılmıştır (Özkan, 2012). Bundan yola çıkarak resim ve müzik öğretmenliği bölümündeki öğretmen adayları bölümlerine beceri ve yeteneklerine göre yerleştiklerinden ve bu yetenek ve becerilerini geliştirmek amacıyla derse etkin ve sürekli katılım sağladıklarından dolayı eğitsel taktik faktör puanlarının yüksek olduğu sonucuna varılabilir. Sosyal taktik faktöründe ise Müzik Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının lehine, İlköğretim Matematik, Sınıf ve PDR bölümündeki öğretmen adaylarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Özellikle yetenek sınavı ile bölümlerine yerleşmiş olan müzik bölümündeki öğretmen adayları kullandıkları çalgılarını en iyi düzeyde icra ederek çevrelerinde etkili olabilmektedirler. Bu şekilde müzikal kimliklerini yakalayarak yükselebilmektedirler (Bayraktar, 1996). Ancak mesleğini icra edecek olan sanat kabiliyeti gelişmiş, yetenekli kişiler maddi olarak gelecek kaygısı taşımamalı ve emeklerinin karşılığını almaları gerekmektedir (Kırıçoğlu, 1990). Bundan yola çıkarak öğretmen adaylarının yeteneklerini hem ekonomik getiriye dönüştürme hem de toplum içerisindeki faaliyetlere dâhil olarak sosyal yönlerini geliştirdikleri söylenilebilir. Bu yüzden müzik öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyal taktik faktör puanlarının yüksek olduğu sonucuna varılabilir. Politik taktik faktöründe Müzik Öğretmenliği ve Beden Eğitimi Öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının lehine, İlköğretim Matematik, Okul Öncesi ve PDR bölümü öğretmen adaylarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Grup halinde hareket edilmesi bireyler üzerinde; daha güvenilir bir duygu uyandırır. Aynı zamanda grupla hareket etmek; enerjik, maceracı, risk almaya eğilimli, gereksiz kaygılardan uzak, kurallara uyan, dengeli, dışa dönük ve sosyal açıdan daha uyumlu olduklarını göstermektedir (Kuru,2003). Beden Eğitimi Öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adaylarının gruba dayalı etkinliklerde daha fazla yer almaları ve bundan dolayı boş zamanlarında

alternatif olarak politik gruplara yönelmelerine farkın kaynağı olarak gösterilebilir. Aşkın ve Ayata (2009) müzikten bahsederlerken, bireyler için; iletişimi, işbirliğini, grup koordinasyonunu ve sosyal bütünlüğü sağladığından bahsetmektedirler. Bundan yola çıkarak Müzik Öğretmenliği bölümündeki öğretmen adaylarının özgürlükçü yaşam tarzına sahip olmaları ve genelde sosyodemokrat bir yapıları olduğundan politik yönlerinin daha gelişmiş olduğu söylenilebilir.

Öğretmen adaylarının kullandıkları sosyalleşme taktiklerinin sınıf düzeyleri değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği belirlenmiştir. Bireyler üniversiteye başladıkları zaman sahip oldukları değer, inanç ve beklentilerin eğitim sürecinde bazen değişiklik gösterebileceğini bazen bunların başlangıçtaki gibi kalabileceğini belirtmektedir (Weidman, 1974).Yapılan çalışmanın aksine Kılıç (2020) araçsal ve eğitsel taktik alt boyutlarında sınıf düzeyi açısından anlamlı fark bulmuştur. Özkan (2011) de yaptığı çalışmada araçsal ve entelektüel taktik faktörlerinde anlamlı farklılık bulmuştur.

Öğretmen adaylarının kullandıkları sosyalleşme taktiklerinin yaş düzeylerine göre eğitsel taktikler ve politik taktikler faktörlerinde farklılık tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular incelendiğinde eğitsel taktik faktöründe 23ve üstü yaş grubunun lehine, 21-22 yaş grubuna göre anlamlı farklılık gözlemlenmiştir. Politik taktikler faktöründe ise 23 ve üstü yaş grubunun lehine, 19-20 yaş grubuna göre anlamlı farklılık gözlemlenmiştir. Kalaycıoğlu (1983), yaştan ilerlemesine bağlı olarak bireylerin politik tercihlerinde tutarlılık görülmekte ve politik yaşama katılması daha düzenli bir kalıba oturmaktadır. Diğer yandan, Levinson'a (1996) göre ilk yetişkinlik dönemi 22-40 yaş aralığındadır. 23 ve üstü yaş aralığındaki öğrenciler eş seçme, sosyal ortamlara girme, ekonomik bağımsızlık elde etme, aile kurma, meslek edinme ve çocuk yetiştirme gibi görevlerin olduğu genç yetişkinlik döneminden geçmektedirler. Bu gelişim döneminin bir görevi olarak bu yaş aralığındaki öğrencilerin sosyalleşme kavramına daha çok önem verdikleri düşünülebilir. Benzer şekilde Kılıç (2020) çalışmasında 20-22 yaş grubunun lehine, 17-19 yaş grubu arasında anlamlı farklılık tespit etmiştir.

Yapılan çalışmada elde edilen bulgular incelendiğinde öğretmen adaylarının sosyalleşme taktiklerinin anne ve baba eğitim düzeyleri değişkeni açısından anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Her anne baba, çocuğunu başarılı, çevresiyle iletişimi iyi, güzel ilişki kurabilen, mutlu, sorumluluklarının farkında, ahlak ve vicdan sahibi, bir

birey olarak yetiştirmek ister. Fakat hangi sosyo-kültürel seviyeden olursa olsun ebeveynler bu konuda yeterli yetenek ve bilgi donanımına sahip olmadıklarını, bunu nasıl yapacaklarını bilemediklerini ifade etmektedirler (Amman vd., 2000). Dolayısıyla insanların sosyalleşmesi eğitimle ve kişisel karakteristik yapıyla alakalıdır. Diyebiliriz ki sahip olunan eğitim durumu sosyal çevreyi geliştirip, zenginleştirebilir. Fakat sosyal eğilimleri değiştiremez. Bu nedenle anne ve babanın eğitim durumunun öğretmen adaylarının sosyalleşme taktikleri puanlarına bir etkisi olmadığı söylenilebilir.

Öğretmen adaylarının sosyalleşme taktiklerinin kullandıkları sosyal medya platform sayıları değişkeni açısından anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Sosyal medya platformlarının insanların sosyalleşmesine etkilerine yönelik farklı görüşler bulunmaktadır. Sosyal medya platformlarının kullanım amaçları kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Kişilerin kendilerini tanımlamalarına ve ifade etmeye olanak sağlarken aynı zamanda eğlenmek, yeni arkadaş edinmek ve kimlik oluşturabilmek içinde kullanılabilir (Binark vd., 2009). Hazar (2011) bu tür mecraların, günlük yaşantısında çevresi zaten geniş olan kişilerin var olan bağlantılarını daha da zenginleştirmek için mi; yoksa arkadaş çevresi dar olan ve çekimser kalan kişilerin sosyalleşmesine katkı sağlayan bir ortam mı; ya da gün boyu kendisini bilgisayar ekranına kilitleyen kişileri asosyal yapan bir mekanizma mı vb. gibi soruların tartışılmaya da devam ettiğinden söz etmektedir. Sosyal medya kullanımı üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde düzensiz, az ve kalitesiz uyku ve buna bağlı olarakta günlük işlerin aksaması dahilinde akademik performans düşüklüğü, sosyal ilişkilerinde azalma ya da asosyallik gibi yaşamı olumsuz olarak etkileyen yönleri görülmüştür (Abhijit, 2011; Kuss ve Griffiths, 2011; Andreassen, 2012; Çam ve İşbulan, 2012; Wolniczak vd., 2013). Bu nedenle öğretmen adaylarının sosyalleşme taktiklerinin kullandıkları sosyal medya platform sayıları açısından etkisinin olmadığı söylenilebilir.

Öğretmen adaylarının kullandıkları sosyalleşme taktiklerinin sosyal medya kullanım sürelerine göre entelektüel taktikler faktöründe anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Entelektüel taktik faktöründe 1-2 saat kullananların lehine, 3-4 saat kullananlara göre farklılık gözlemlenmiştir. Sosyal medyayı az kullanan öğretmen adaylarının daha entelektüel olduğu söylenilebilir. Entelektüel yönleri gelişmiş olan öğretmen adaylarının sosyal medyayı vakit kaybı olarak gördükleri ve zamanlarını daha çok kitap okuyarak,

sinemaya veya tiyatroya giderek geçirdikleri söylenilebilir (Taftalı, 2006). Buna göre yapılan çalışmadaki öğretmen adaylarından sosyal medyayı daha az kullananlar entelektüel davranışlar sergilediklerini söyleyebiliriz.

Elde edilen bulgulardan öğretmen adaylarının aile ikametgâh yerleri ile sosyalleşme taktikleri puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Sosyal medya ve kitle iletişim araçları kullanım kolaylığının, ulaşılabilirliği ve maliyetin düşüklüğü nedeniyle il merkezlerinde ki imkânlar ile köydeki imkânlar neredeyse eşit konuma gelmiştir (Kırık, 2017). Bu durum sosyalleşme taktiklerinin aile ikametgâh yeri açısından bir etkisinin olmadığını göstermektedir.



7. ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen veriler ışığında uygulamaya ve yapılacak araştırmalara yönelik şu önerilerde bulunulabilir:

Ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarında akademik ve sosyal çevrelerin oluşturulması ve geliştirilmesi amacıyla, öğretmenlerin adaylarının cinsiyetleri, eğitim aldıkları bölümleri, yaşları, sınıfları gibi demografik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi sosyalleşme stratejilerine yardımcı olacağı çıkarımı yapılmaktadır.

Bu araştırma çalışması yüksek öğretim kurumlarında bulunan öğretmen adayları baz alınarak gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle farklı örneklem grupları ve farklı yöntemlerle çalışmalar yapılabilir.

Öğrencilerin zorlu sınav sürecini tamamladıktan ve kabul koşullarını yerine getirdikten sonra, kullanacakları sosyalleşme stratejilerini ve yaşayacakları sosyalleşme sürecini dikkate almaları, kurumun normlarını ve değerlerini kabul etmeleri açısından büyük önem taşımaktadır.

Ancak öğrencilerin sosyalleşme sürecini ve uyguladıkları sosyalleşme stratejilerini anlamanın, sanatsal, sosyal ve politik etkinliklere ağırlık vererek, öğrencilerin öğrenmesi gereken davranış ve beceriler doğrultusunda öğretim programlarının ve ders içeriklerinin zenginleştirilmesi ve tüm üniversite personelinin yüksek öğrenimin hedeflerini göz önünde bulundurarak tutarlı bir tutum sergilemesine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Sosyalleşme stratejilerine yönelik oluşturulan nitel araştırmaların sosyalleşme adımlarını daha derinlemesine incelemeyi mümkün kılacağı öngörülmektedir. Bununla birlikte, çeşitli araştırma metodolojilerini birleştirmek ve konuyla ilgili boylamsal çalışmalar yapmak, sosyalleşme sürecini ve uygulanan stratejilerin kapsamlı bir tanımını ve açıklamasını verecektir.

Günümüzde hızla değişen sosyal, politik ve ekonomik değişimler dikkatle incelendiğinde, öğrencilerin uyguladığı sosyalleşme stratejilerinin düzenli olarak

değerlendirilmesi, yükseköğretimin değişen koşullara göre yapılandırılması ve değişime ayak uydurmanın çok önemli olduğuna inanılmaktadır.

Bu çalışmada kullanılmak amacıyla Türkçe'ye uyarlanması kapsamında geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılan “Sosyalleşme Taktiği Ölçeği'nin” farklı örneklemeler ile birlikte zaman zaman tekrar edilmesinin, bu aracının kavramsal boyut ve ölçme gücünü artıracakı düşünülmekte ve böylece Türkiye ve yurtdışındaki ilgili alan yazına katkı sağlayacakı öngörülmektedir.



KAYNAKLAR

- Abhijit,N. “Facebook addiction”
<http://www.buzzle.com/articles/facebookaddiction.html>
Son erişim tarihi 05.11.2013
- Akyüz, H. (1991) “Eğitim sosyolojisinin temel kavram ve alanları üzerine bir araştırma”, **MEB**.
- Akyüz, H. (1991) “Eğitim sosyolojisinin temel kavram ve alanları” **MEB**, İstanbul.
- Akyüz H., (2001). “Eğitim sosyolojisinin temel kavram ve alanları üzerine bir araştırma” **Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları**, İstanbul.
- Allen, NJ ve Meyer, JP (1990) “Örgütsel sosyalleşme taktikleri: Yeni gelenlerin bağlılığı ve rol yönelimi ile bağlantıların uzunlamasına bir analizi” **Yönetim Akademisi Dergisi**, 33 (4), 847-858.
- Amin, T. T., Suleman, W., Al Taissan, A. A., Al Joher, A. L., Al Mulhim, O., and Al Yousef, A. H. (2012) “Patients' profile, clinical presentations and histopathological features of colo-rectal cancer in Al Hassa region, Saudi Arabia”, **Asian Pacific Journal of Cancer Prevention**, 13(1), 211-216
- Amman MT, İkizler HC, Karagözoğlu C., (2000), “Sporda Sosyal Bilimler”, **Alfa Yayınevi**, İstanbul-Bursa.
- Andreassen, CS, Torsheim, T., Brunborg, GS ve Pallesen, S. (2012). “Bir Facebook bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi”, **Psikolojik raporlar** , 110 (2), 501-517.
- Arslantürk, Z., and Amman, M. T. (1999). “Sosyoloji: Kavramlar, kurumlar, süreçler, teoriler” **Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları**.
- Astin, A. W. (1977). “Four Critical Years. Effects of College on Beliefs, Attitudes, and Knowledge”.
- Astin, A. W. (1993). What matters in college? Four critical years revisited. **San Francisco: Jossey-Bass Publishers**.
- Astin, A. W. (1997). What matters in college?. **JB**.
- Attiinasi, L. C. (1989). “Getting in: Mexican Americans' perceptions of university attendance and the implications for freshman year persistence” **Journal of Higher Education**, 60, 247-277
- Austin, A. E. (2002). “Preparing the next generation of faculty: Graduate school as socialization to the academic career”, **The Journal of Higher Education**, 73, 94-122.

- Ayata, E., & Aşkin, C. (2009). “Müziğin beynin bilişsel fonksiyonlarına olan etkisi”, *İTÜ Dergisi*/b, 5(2).
- Aziz, A., & İletişim, T. V. K. (1982). *Ankara Üniversitesi Basın-Yayın Yüksek Okulu Yayınları*.
- Bacanlı, F. (2005). “An examination of congruence between psychological counselor candidate’s self-concept and vocational self-concept: a longitudinal study”, *Educational Sciences: Theory & Practice*, 5(2), 608-616.
- *Tolon B., İsen G. ve Batmaz V., (1991) “Sosyal Psikolojisi”, *Adım Yayıncılık*, 1. Baskı, Ankara, , ss. 49
- Bayraktar, E. (1996). “Müzik Öğretimi ve Çağdaş Teknoloji”, *Müzik Öğretimi*.
- *Toprak A., Binark F., ve diğerleri (2009), “Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook: Görülüyorum Öyleyse Varım”, *Kalkedon Yayınları*, İstanbul.
- Bogler, R., & Somech, A. (2002). “Motives to study and socialization tactics among university students”, *The journal of social psychology*, 142(2), 233-248.
- Bragg, A. K. (1976). “The socialization process in higher education”, *The George Washington University*, Washington, DC.
- Brim, O. G., and Wheeler, S. (1966). “Socialization after childhood: Two essays”, *J. Wiley*.
- Bruins, J. (1999). “Sosyal güç ve etki taktikleri: Teorik bir giriş”, *Sosyal Konular Dergisi*, 55 (1), 7-14.
- Bumstead, D. C. (1975). “Freshman socialization: The influence of social class backgrounds on the adaptation of students”, *Human Relations*, 28(4), 387-406.
- Büyüköztürk, G. ve diğerleri (2008). “Bilimsel Araştırma Yöntemleri”, *Pegem Akademi*, Ankara.
- Byrne, M., and Flood, B. (2005). “A study of accounting students' motives, expectations and preparedness for higher education”, *Journal of further and Higher Education*, 29(2), 111-124.
- Cantekin, Ö. F. (2003) “Üniversitelerin İngilizce hazırlık okullarında çalışan okutmanların, örgütsel sosyalleşmenin uyum aşamasında karşılaştıkları sorunların görülme sıklığı ve bu sorunlar iş doyumu açısından hangi sonuçları ortaya çıkarır”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara.
- Chen, A., and Yao, X. (2015). “Socialization Tactics, Fit Perceptions, and College Student Adjustment”, *Journal of Career Assessment*, 23(4), 615–629.

- Çam, E., ve İşbulan, O. (2012). “Öğretmen adayları için yeni bir bağımlılık: Sosyal ağlar” *Turkish Online Journal of Educational Technology-Tojet*, 11(3), 14-19.
- Çobanoğlu, F., and ÖĞRETİR, M. (2015). “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri”, *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 5(2), 149-166.
- Demir, N. (2004). “Birey, toplum, bilim: Sosyoloji temel kavramlar”, *Turhan Kitabevi*, Ankara.
- Demir, N. (2006). “Birey, toplum, bilim: sosyoloji temel kavramlar”, (3. Baskı). *Turhan Kitabevi*, Ankara.
- Devecioğlu, S., Sahan, H., Yıldız, M., Tekin, M., and Sim, H. (2012). “Examination of socialization levels of university students engaging in individual and team sports”, *SciVerse Science Direct*, 326-330.
- Dinç, A., ve Özbek, O. (2018). “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sosyalleşme ve Psikolojik Sermaye Düzeyleri” (Yayımlanmamış Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara. S: 2).
- Dönmezer, S. (1984). “Sosyoloji”, *Savaş Yayınları*, 9. Baskı, Ankara.
- Dönmezer, S. (1994). “Toplumbilim”, *Savaş Yayınları*, İstanbul.
- Dönmezer, S. (1999). “Toplumbilim”, *Beta Yayınevi*, İstanbul.
- Duru, E. (2008). “The Predictive Analysis of Adjustment Difficulties from Loneliness, Social Support, and Social Connectedness. Educational Sciences”, *Theory and Practice*, 8(3), 849-856.
- Ercoşkun, MH ve Nalçacı, A. (2005). “Gerektiğinde uygunların yeri ve öğretim”, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*,(11), 353-370.
- Erdoğan, S., Şanlı, H., ve Bekir, H. (2005). “Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Ekonomik Sosyal Kültürel Uyum Sorunlarını Etkileyen Bazı Etmenler”, *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(16).
- Erdoğan, U. (2012). “İlköğretim okullarının bürokratik yapıları ile öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişki: Malatya ili örneği” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *İnönü Üniversitesi*).
- Ergün, M. (1992). “Eğitim ve Toplum (Eğitim Sosyolojisine Giriş)”, *Ocak Yayınları*, 2. Baskı, Ankara.
- Ergün, M. (1994). “Eğitim sosyolojisi”, *Ocak Yayınları*, 5. Baskı, Ankara.

- Erkal, M., Güven, Ö., ve Ayan, D. (1998). “Sosyolojik açıdan spor”, *Der Yayınları*, İstanbul
- Ertürk, Y. D. (2010). “Davranış Bilimleri”, *Kutup Yıldızı Yayınları*, 2. Baskı, İstanbul
- Eryılmaz, İ., & Gülova, A. A. (2014). “Örgüt İkliminin, Algılanan Örgütsel Politika Üzerine Etkisi: Kamu Sektöründe Bir Araştırma”, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(4), 155-176.
- Eyibilen E, Doğan TB, Sür B, Yurtsever SG. “The Effect of Social Media Addiction Level on the Daily Life Activities of Students at İzmir Kâtip Çelebi University”, *Forbes J Med.* 2021;2(3):158-165.
- Feldman, K. A., and Newcomb, T. M. (1969). “The impact of college: Epilogue”, *The impact of college on students*, 1, 325-338.
- Feldman, KA, Smart, JC ve Ethington, CA (2004). “Üniversite öğrencileri ne kaybeder? Kişi-çevre uyumlarındaki farklılıkların sonuçlarını araştırmak”, *Yüksek Öğretim Dergisi*, 75 (5), 528-555.
- Fichter, J. (1980) “Sosyoloji nedir? (çev. N. Çelebi)”, *Toplum Kitabevi*, Ankara.
- Freedman, J. L., Sears, D. O. ve Carlsmith, J. M. (1989). “Sosyal Psikoloji. (Çev: Ali Dönmez)”. 1. Baskı. *Ara Yayıncılık*, İstanbul.
- George, D. ve Mallery, M. (2010). “SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update” (10ath ed.), *Pearson*, Boston.
- Gizir, C. A. (1998). “A Study on the problems of the Middle East Technical University’s senior students”, (Unpublished Master's thesis, *Middle East Technical University*).
- Gizir, S., Aktaş, M., Göçer, S., Ömür, S., Yüce, G., ve Kırık, N. C. (2010). “Mersin Üniversitesi öğrenci profili”, C. A. Gizir (Ed.). *Mersin Üniversitesi Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi*.
- Gündoğdu, R. (2013). “Sosyalleşme ve sosyalleşme süreci”, *Sosyal Psikoloji*, 2, 215-238.
- Güney, S. (2000). “Davranış Bilimleri, (2. Baskı)”, *Nobel Yayın Dağıtım*, Ankara, 372.
- Güney, S. (2006). “Davranış Bilimleri, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı”, *Nobel Yayın Dağıtım*, Ankara.
- Gökçe, B. (2004). “Türkiye’nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar, *Savaş Yayınevi*, 2. Basım, Ankara.
- Günalan, İ. G. M. (2006). “Modern Ve Geleneksel Değerler Arasında Yabancılaşan İnsan”, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2006(2), 127-142.

- Gürtekin, A. (2019). “Üniversite öğrencilerinin boş zaman tutumları ile sosyalleşme taktikleri ve dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ağrı.
- Güvenç, B. (1994). “İnsan ve Kültür (6. baskı)”, **Remzi Kitabevi**, İstanbul, 95.
- Güz, N. (1996). “Türk basınında gündem oluşturma”, **Yeni Türkiye Medya Özel Sayısı**, 2(12), 982-983.
- Hacıcaferoğlu, S., ve Sümer, H. (2019). “Okul spor faaliyetlerinin sporcu öğrencilerin sosyalleşmelerine yönelik katkısını bazı değişkenlere göre incelenmesi”, **Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)**, 5(2), 704-716.
- Hazar, Ç. M. (2011). “Sosyal medya bağımlılığı-bir alan çalışması”, **İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi**, (32), 151-175.
- Hess, H. (1969). “Ein soziologischer Bezugsrahmen für die Massenkommunikationsforschung. Publizistik”, **Vierteljahreshefte für Kommunikationsforschung**, 3, 277-286.
- Jones, G. R. (1986). “Socialization tactics, self-efficacy, and newcomers' adjustments to organizations”, **Academy of Management Journal**, 29(2), 262-279.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). “İnsan ve İnsanlar”, 10. Basım, **Evrin Yayinevi**, İstanbul, No 52.
- Kalaycıoğlu, E. (1983). “Karşılaştırmalı siyasal katılma”, **İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları**, İstanbul.
- Kaplan, E. J. (2010). “Peer Social Networks Among Low-Income Students At An Elite College.
- Karasar, N. (2006). “Bilimsel araştırma yöntemi”, **Nobel yayın dağıtım**, Ankara.
- Kaur, P. ve Singh, R. (2006). “Hindistan ve Batı'da aile satın alma karar verme sürecindeki çocuklar: Bir inceleme”, **Pazarlama Bilimleri Akademisi Dergisi**, 2006 , 1.
- Kenyon, GS ve McPherson, BD (1974). “Spor sosyalleşmesi çalışmalarına bir yaklaşım”, **Uluslararası Spor Sosyolojisi İncelemesi** , 9 (1), 127-139.
- Kılıçgil, E. (1998). “Sosyal çevre-spor ilişkileri:(Teori ve elit sporculara ilişkin bir uygulama)”, **Bağırgan Yayinevi**.
- Kılıç, M. (2020). “Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme taktikleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Sosyal Bilimler Enstitüsü**.

- KIRIK, AM (2017). “Yeni medya aracılığıyla iletişim sürecinde: sosyal paylaşım ağ gençlerinin haritası”, **Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi** , 5 (1), 230-261.
- Kırıçoğlu, O. T. (1990). “Ortaöğretim Kurumlarında Resim-İş Öğretimi ve Sorunları”, **Pegem A yayıncılık**.
- Köknel, Ö. (1985). “Kişilik. Kaygıdan Mutluluğa”, 12. Basım. **Altın Kitaplar Yayınevi**, İstanbul.
- Kuru E. (2003). “Farklı statüdeki beden eğitimi bölümü öğrencilerinin kişilik özellikleri”, **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 23(1).
- Kuss, D. J., and Griffiths, M. D. (2011). Addiction to social networks on the internet: A literature review of empirical research. **International Journal of Environmental and Public Health**, 8(9), 3528-3552.
- Kuşdemir, Y. (2005). “İlköğretim okulu müdürlerinin öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme sürecinde sosyalleştirme stratejilerini kullanma becerileri (Kırıkkale ili örneği)”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Sosyal Bilimler Enstitüsü**.
- Levinson, D. J. (1996). “with Levinson JD Seasons of a Womans' Life”.
- Liu, Z. (2012). “A Study of the Relationship between Socialization Tactics, Motives to Study and Mental Health in Chinese College Students”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Tıp ve Sağlık Bilimleri Bölümü**, Linköping Üniversitesi.
- Murray, C., and Greenberg, M. T. (2001). “Relationships with teachers and bonds with school: Social emotional adjustment correlates for children with and without disabilities”, **Psychology in the Schools**, 38(1), 25-41.
- Nosich, G. M. (2012). “Eleştirel düşünme ve disiplinlerarası eleştirel düşünme rehberi Birsal Aybek (çev)”, **Anı Yayıncılık**, Ankara.
- Özcan, Z. (2006). “Sosyo-Kültürel Fenomen Olarak Entelektüeller”, **Doğu Batı**, 9(36), 35-63.
- Özdiñ, Ö. (2005). “Çukurova üniversitesi öğrencilerinin sporun ve spora katılımın sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine görüşleri”, **Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi**, 3(2), 77-84.
- Özkalp, E., (1994) “Sosyolojiye Giriş”, Genişletilmiş 7. Baskı, **Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları** No: 87, 88, Eskişehir.
- Özkalp, E. (2005). “Sosyolojiye Giriş”, **Ekin Kitabevi**, Bursa.
- Özkalp, Enver (2007), “Sosyolojiye Giriş”, Yenilenmiş 15. Baskı, **Ekin Basım Yayın Dağıtım**, Bursa.

- Özkan, C. (2011). “Eğitim fakültesi öğrencilerini yüksek öğrenim görmeye yönelten nedenler ve sosyalleşme taktikleri: Mersin Üniversitesi Örneği”, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı**, Mersin Üniversitesi.
- Özkan, C., ve Gizir, S. (2013). “Lisans öğrencilerini yükseköğrenim görmeye yönelten nedenler ve sosyalleşme taktikleri”, **Eğitim ve Bilim**, 38(170).
- Özkan, R. (2012). “Resim (Görsel Sanatlar), Müzik Ve Beden Eğitimi Derslerinin Bireysel Gelişim Ve Sosyalleşme Açısından Önemi”, **Education Sciences**, 7(2), 713-721.
- Özmen, Ö. (1999). “Çağdaş sporda eğitim üçgeni”, **Bağırhan Yayınevi**.
- Pascarella, ET ve Terenzini, PT (1991). “Üniversite öğrencileri nasıl etkiler: Yirmi yıllık araştırmadan elde edilen bulgular ve içgörüler”, **Jossey-Bass Inc., Publishers**, San Francisco.
- Raab, L., and Adam, A. J. (2005). “The university college model: A learning-centered approach to retention and remediation”, **New Directions for institutional research**, 125, 86-106.
- Ronneberger, F. (1971). “Sozialisatıon Durch Massen Kommunikatıon”, **F. Ronnerberger (de)**, Stut-gart.
- Saltık, A. (2012). “Sağlık Sosyolojisi Ders Notları”, **Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Abd.**, Ankara.
- Sezal, İ. (2003). “Sosyolojiye Giriş”, 2. Basım, **Martı Kitabevi**, Ankara.
- Söğüt, B. (2019). “Ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının sosyalleşme üzerine etkisinin incelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Sağlık Bilimleri Enstitüsü**.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). “Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri”, **Anı Yayıncılık**.
- Steensma, H. (2007). “Why managers prefer some infl uence tactics to other tactics: A net utility explanation”, **Journal Of Occupational And Organizational Psychology**, 80, 355- 362.
- Şahan, H. (2008). “Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü”. **Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, 2008(2), 248-266.
- Şentürk, N. (2009). “Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Süreçlerinde Aile Kurumunun Etkisi: Sakarya Üniversitesi Örneği”, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, **Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Sakarya.

- Taftalı, O. (2006). “Batı Medeniyetinin Mutsuz Çocuğu Entelektüel”, *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, S, 35, 165-174.
- Tanpınar, A. H. (1996). “Medeniyet Değıştirmesi ve İç İnsan”, *Yaşadığım gibi*, 24.
- Tanpınar, A. H. (2001). “19. asır Türk edebiyat tarihi”, *Çağlayan Kitabevi*, İstanbul.
- Tezcan, M. (1985). “Eğitim sosyolojisi” (4. baskı). *Ankara Üniversitesi Basımevi*, Ankara.
- Tezcan, M., (1991) “Toplumsal ve Kültürel Değışme”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayını*, Ankara.
- Tezcan, M. (1993). “Eğitim sosyolojisinde çağdaş kuramlar ve Türkiye”.
- Tierney, W. G., Corwin, Z. B., and Coylar, J. E. (2005). “Preparing for college: Nine elements of effective outreach”, *SUNY Press*, Albany, NY.
- Tomlinson, J. (2004). “Küreselleşme ve Kültür”, çev. Arzu Eker, *Ayrıntı Yayınları*, İstanbul.
- Toprak, A., Yıldırım Eroğlu, A. Y. Ş. E. N. U. R., Binark, F., Çomu, T., Senem, B., ve Aygöl, E. (2009). “Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook Görölüyorum Öyleyse Varım”.
- Trowler, P. ve Knight, P. (1999). “Üniversitelerde örgütsel sosyalleşme ve tümevarım: teori ve pratiğı yeniden kavramsallaştırma”, *Yüksek Öğrenim* , 37 (2), 177-195.
- Turhan, M. (2017). “İlkokul öğrencilerinin sosyalleşmesinde öğretmen etkisinin veli görüşlerine göre incelenmesi (Kocaeli İli Körfez İlçesi örneğı)”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi.
- Uluğtekin, S., (1991). “Hükümlü Çocuk ve Yeniden Toplumsallaşma”, *Bizim Baro*, Ankara.
- Van Maanen, J. (1982). “Boundary crossings: Major strategies of organizational socialization and their consequences. In R. Katz (Ed.), Career issues in human resource management”, *Prentice-Hall*, Englewood Cliffs, NJ (pp. 85–115).
- Weidman, J. (1974). “Impacts of interaction: Undergraduates socialization in academic departments”, *American Educational Research Association*, Chicago.
- Weidman, JC (1979). “Akademik bölümlerde entelektüel olmayan lisans sosyalleşmesi”, *Yüksek Öğrenim Dergisi*, 50 (1), 48-62.
- Weidman, J. C. (1982). “Some conceptual concerns in the study of undergraduate socialization: Implications for assessing faculty impact”, *Annual Meeting of the Association for the Study of Higher Education*, Washington.

- Weidman, J. (1987). "Undergraduate socialization", ***Meeting of the Association for the Study of Higher Education***, Baltimore.
- Weidman, J. C., Darla J. Twale, and Elizabeth L. Stein. (2001) "Socialization of Graduate and Professional Students in Higher Education", ***A Perilous Passage ASHE-ERIC Higher Education Report***, San Francisco: Jossey- Bass 28, 3.
- Wolniczak, I., Ca'ceres-DelAguila, JA., Palma-Ardiles, G., Arroyo, KJ. and Soli's Visscher, R. (2013). "Association between Facebook dependence and poor sleep quality: A study in a sample of undergraduate students in Peru", ***PLoS ONE***, 8(3): e59087.
- Yağmur, Y. (2015). "Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme süreci ve rekreasyon aktivitelerinin incelenmesi: Erciyes Üniversitesi örneği".
- Yavuzer, H. (1979). "6-12 yaş çocuklarının psikososyal gelişmesi", ***Psikoloji Dergisi***, 5, 20-24.
- Yetim, Azmi, (2005). "Sosyoloji ve Spor", ***Morpa Yayınları***, Ankara.
- Yıldırım, M., & BAYRAK, C. (2019). "Üniversite eğitimin spora temellendirilmelerinin başarıya ulaşmasına katılımları ve yaşam kaliteleşme üzerine (Osmanşehir Osmangazi Üniversitesi Örneği)", ***Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi***, 34 (1), 123-144.
- Yörükoğlu, A. (2000). "Çocuk ruh sağlığı: Çocuk yetiştirme sanatı ve kişilik gelişimi. Özgür".

EKLER



Ek-1. İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Kararı



T.C
ERZİNCAN BİNALI YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi	30/10/2020
Protokol No	09/14
Araştırma Başlığı	Öğretmen Adaylarının Sosyalleşme Taktiklerinin Farklı Değişkenler Açısından Belirlenmesi
Araştırma Türü	Nicel Tanımlayıcı Araştırma Yüksek Lisans Tezi
Araştırmacılar	1- Fatma TİRYAKİ (Sorumlu Araştırmacı) 2- Dr. Öğr. Üyesi M. Said AKAR (Tez Danışmanı)
Karar	Başvuru dosyanıza ait araştırmanız etik açıdan uygun bulunmuştur.

Not: Etik Kurul Onayı, uygulama ve/veya veri toplama için araştırmacının ilgili kurum veya kuruluşlardan izin alma sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Hüseyin Hüsnü BAHAR
İnsan Araştırmaları Etik Kurul Başkanı

Ek-2. Kişisel Bilgi Formu

BÖLÜM I: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu bölümde kişisel bilgilerinizle ilgili sorular yer almaktadır. Bu sorulara ilişkin yanıtlarınızı kutuları işaretleyerek belirtiniz.

1. Cinsiyetiniz: K ☐ E ☐
2. Okuduğunuz Program (Lütfen belirtiniz):
3. Sınıfınız: 1. sınıf ☐ 2. sınıf ☐ 3.sınıf ☐ 4. sınıf ☐
4. Yaşınız:
5. Babanın Öğrenim Durumu:
6. Annenin Öğrenim Durumu:
7. Babanın Mesleği:
8. Annenin Mesleği:
9. Kardeş Sayısı:
10. Mezun Olduğunuz Lise:
11. Ailenizin Aylık Geliri:
 - ☐ 1.000-2.000
 - ☐ 2.000-3.000
 - ☐ 3.000-4.000
 - ☐ 4.000 ve üstü
12. Ailenin İkametgah Yeri
 - ☐ KÖY
 - ☐ BELDE
 - ☐ İLÇE
 - ☐ İL

Ek-3. Sosyalleşme Taktikleri Ölçeği

BÖLÜM II: ÖLÇEK MADDELERİ

Lütfen, aşağıdaki ifadeleri dikkatle okuyarak, her ifadenin durumunuzu yansıtmaya derecesini

1: Hiç Katılmıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum

olacak şekilde size uygun gelen seçeneğe çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur, önemli olan sizin görüşlerinizdir.

No	Maddeler	1	2	3	4	5
1	Derste tuttuğum notları düzenli olarak gözden geçiririm.	1	2	3	4	5
2	Entelektüel açılım ve tartışma sağlayan dersleri tercih ederim	1	2	3	4	5
3	Ders için istenilenden daha fazla kaynak okurum.	1	2	3	4	5
4	Ders sonunda aklıma takılanları öğretim elemanına genellikle sorarım.	1	2	3	4	5
5	Konuya ait daha önceden elimde kaynak olup olmadığına bakmaksızın dönem ödevim için ilginç ve heyecan verici bir konu seçerim.	1	2	3	4	5
6	Dönem ödevimin akademik becerilerimi yansıtmaması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5
7	Dersten sonra öğretim elemanlarının yanına gidip bilimsel konuları tartışırım	1	2	3	4	5
8	Kendi bölümümde araştırma görevlisi olarak kalmak için uğraşıyorum.	1	2	3	4	5
9	Derste aktif bir rol almaya çalışırım (soru sormak, fikrimi açıklamak gibi).	1	2	3	4	5
10	Zorunda olmasam bile düşünsel açılım ve tartışma sağlayacak dersleri almayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
11	Öğrencilerin iyi notlar aldığı sınıflarda öğrenim görmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
12	Ders çalışma planımı boş zamanlarıma göre ayarlarım.	1	2	3	4	5
13	Sınavlarda başarılı olmak için her yolu kullanırım.	1	2	3	4	5
14	Üst sınıftaki öğrencilerin deneyimlerinden yararlanmaya çalışırım	1	2	3	4	5
15	Dönem ödevi konumu kolay kaynak bulabileceğim konulardan seçerim.	1	2	3	4	5
16	Yüksek not alabileceğimden emin olduğum dersleri tercih ederim.	1	2	3	4	5
17	Dönem ödevim için en az çaba gerektiren bir konuyu seçerim.	1	2	3	4	5
18	Sadece yüksek notlar almama yardım eden derslere	1	2	3	4	5

	devam ederim.					
19	Kampüsteki çeşitli sosyal etkinliklerde aktifim.	1	2	3	4	5
20	Siyasi bir öğrenci derneğinin aktif bir üyesiyim.	1	2	3	4	5
21	Diğer öğrencilerle sosyal ilişkiler geliştiririm.	1	2	3	4	5
22	Ders saatleri dışında da diğer öğrencilerle kaynaşmamı sağladığı için grup çalışmasını tercih ederim.	1	2	3	4	5
23	Ders ve diğer çalışmalar dışındaki zamanımın çoğunu da kampüste geçiririm.	1	2	3	4	5
9	Derste aktif bir rol almaya çalışırım (soru sormak, fikrimi açıklamak gibi).	1	2	3	4	5
10	Zorunda olmasam bile düşünsel açılım ve tartışma sağlayacak dersleri almayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
11	Öğrencilerin iyi notlar aldığı sınıflarda öğrenim görmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
12	Ders çalışma planımı boş zamanlarıma göre ayarlarım.	1	2	3	4	5
13	Sınavlarda başarılı olmak için her yolu kullanırım.	1	2	3	4	5
14	Üst sınıftaki öğrencilerin deneyimlerinden yararlanmaya çalışırım	1	2	3	4	5
15	Dönem ödevi konumu kolay kaynak bulabileceğim konulardan seçerim.	1	2	3	4	5
16	Yüksek not alabileceğimden emin olduğum dersleri tercih ederim.	1	2	3	4	5
17	Dönem ödevim için en az çaba gerektiren bir konuyu seçerim.	1	2	3	4	5
18	Sadece yüksek notlar almama yardım eden derslere devam ederim.	1	2	3	4	5
19	Kampüsteki çeşitli sosyal etkinliklerde aktifim.	1	2	3	4	5
20	Siyasi bir öğrenci derneğinin aktif bir üyesiyim.	1	2	3	4	5
21	Diğer öğrencilerle sosyal ilişkiler geliştiririm.	1	2	3	4	5
22	Ders saatleri dışında da diğer öğrencilerle kaynaşmamı sağladığı için grup çalışmasını tercih ederim.	1	2	3	4	5
23	Ders ve diğer çalışmalar dışındaki zamanımın çoğunu da kampüste geçiririm.	1	2	3	4	5
24	Kampüsteki siyasal etkinliklere katılırım.	1	2	3	4	5